

Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening

Endelig helhedsplan for Højvangen

Grønnedalsparken og Poul la Coursvej i Skanderborg

Maj 2007

1.	OPSUMMERING.....	1
2.	ORGANISERING	4
2.1	Partnerskabet	4
2.2	Styregruppen	4
2.3	Lokalt sekretariat og projektkoordinator.....	5
2.4	Arbejdsgrupper	5
3.	BOLIGOMRÅDET I DAG	7
3.1	Bydelen.....	7
3.2	Bebyggelserne	8
3.3	Boligområdets tilgængelighed.....	11
3.4	Image og efterspørgsel	11
3.5	Beboerne.....	12
3.6	Samarbejdspartnerne	14
4.	UDFORDRINGER OG MULIGHEDER I BOLIGOMRÅDET	15
5.	VISION OG SUCCESMÅL FOR BOLIGOMRÅDET	17
5.1	Opfølgning og evaluering.....	18
6.	STRATEGI OG PROCES	20
6.1	Fase 1: Mobilisering og opbygning af fælles platform	21
6.1.1	Fotostafet	22
6.1.2	Trivselsundersøgelse	22
6.1.3	Afdækning af ønsker og ressourcer i området – interviewteam	22
6.1.4	Etablering af sekretariat og arbejdsgrupper.....	23
6.2	Fase 2 - Udvikling og igangsættelse af indsatsområder	23
6.2.1	Indsatsområde 1– Højvangen og bysamfundet.....	24
6.2.2	Indsatsområde 2 – Fællesskab og netværk i Højvangen...	28
6.2.3	Indsatsområde 3 – Uddannelse og jobskabelse i Højvangen	32
6.3	Fase 3 – Forankring og drift af helhedsplanens delprojekter	36
7.	TIDSPLAN.....	37
8.	BUDGET	39
9.	BILAG 1 – BESKRIVELSE AF BYDIALOGS AKTIVITETER	
10.	BILAG 2 – UDVALGTE REFERENCER FOR NIRAS KONSULENTERNE	

1. OPSUMMERING

Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening har på baggrund af en foreløbig helhedsplan modtaget et foreløbigt tilsagn fra Landsbyggefonden om støtte til at igangsætte en helhedsorienteret udviklingsproces i de to boligafdelinger, afdeling 39 Poul la Coursvej (Højdevænget) og afdeling 17 Grønnedalsparken. Projektet har til formål at skabe positive og varige forandringer i boligområdet, der på sigt kan føre til, at området opleves som en velfungerende og attraktiv del af bydelen Højvangen og af Skanderborg by.

Ved processens start i foråret 2005 var det boligforeningernes håb, at der som udgangspunkt for udarbejdelsen og gennemførelsen af en social helhedsplan for de to boligafdelinger kunne etableres et tæt og ligeværdigt samarbejde med Skanderborg Kommune og andre relevante aktører. Dette med ønsket om, at kræfterne – både de økonomiske, politiske og menneskelige kræfter – blev samlet i en fælles målrettet indsats for at løfte området ind i en positiv fremtid.

I den mellemliggende periode og især gennem en fælles opfølgning på LBF's tilbagemelding på den foreløbige helhedsplan er det lykket at finde kimen til et fælles fundament, der på sigt kan udvikle sig til et partnerskab mellem de to boligselskaber og Skanderborg Kommune og en række interessenter, herunder skolen, daginstitutioner, klubtilbud og projekt ByDialog. Partnerskabet beskrives nærmere i afsnittet om organisering.

Derudover har Skanderborg Kommune besluttet at tage en aktiv rolle i det boligsociale arbejde ved at nedsætte en boligsocial arbejdsgruppe på tværs af kommunens fagsekretariater, som har til formål at udvikle den boligsociale indsats i kommunen. Processen med udvikling og realisering af helhedsplanen i Højvangen vil i den forbindelse danne udgangspunkt for løbende erfaringsopsamling til arbejdet i arbejdsgruppen.

Baggrunden for den boligsociale indsats findes i en række udfordringer i boligområdet:

- Boligområdet er fysisk, socialt og mentalt isoleret fra resten af Skanderborg by

- Et dårligt image både blandt beboerne og i omverdenen
- En stor gennemstrømning af beboere i afdelingen. Området bruges som midlertidig bopæl
- Manglende ejerskab til og ansvarlighed for området
- Kriminalitet og hærværk i området
- Foreningsløse unge, der driver rundt i området, samt tendens til bander blandt ungegruppen
- Fraflytningsprocenten er ca. 25 i begge afdelinger og knap 31 for etniske danskere i afdeling 39
- To tredjedele af beboerne i afdeling 39 er af anden etnisk herkomst end dansk
- 37 pct. af Skanderborg kommunes indvandrere / efterkommere bor i området
- Der mangler byfunktioner, som er attraktive for en bred del af borgerne i Skanderborg, i boligområdet
- Der mangler frivillige og opbakning til beboerdemokratiet

I forlængelse heraf er målet med indsatsen også at mindske beboergennemstrømningen samt at tiltrække og fastholde flere ressourcestærke beboere.

Midlet til de positive forandringer ligger i en omfattende beboerinddragelse i såvel udvikling som gennemførelse af elementerne i den sociale helhedsplan. Beboernes aktive deltagelse i lokalområdet skal således bruges som løftestang til at skabe større ansvar og ejerskab for boligområdet, ligesom beboerdemokratiet sideløbende skal styrkes, så flere beboere motiveres til at gøre deres indflydelse gældende.

En af de centrale udfordringer i arbejdet med helhedsplanen bliver derfor at få opbygget en solid grundstamme af aktive beboere og andre frivillige, der kan danne platform for udviklingen af et stærkt fællesskab omkring aktiviteter og tilbud i bydelen.

Med udgangspunkt i ovenstående udfordringer udpegede boligafdelingerne i 2005 tre indsatsområder for den foreløbige helhedsplan. På baggrund af tilba-

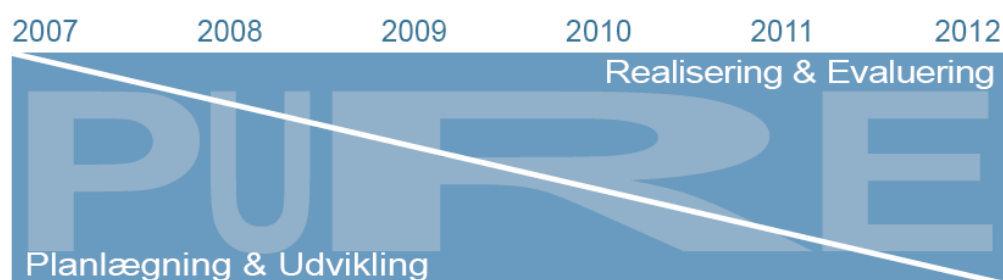
gemeldingerne fra Landsbyggefonden har indsatsområderne efterfølgende været genstand for et udviklingsseminar for de nævnte interessenter, som blev afholdt den 28. marts 2007. Seminaret resulterede i, at et af indsatsområderne – ”Tilgængelighed i Boligområdet” – blev udskiftet med ”Uddannelse og jobskabelse”. Desuden resulterede seminaret i en række projektforslag inden for de enkelte indsatsområder. Disse er nærmere beskrevet i kapitel 6.

Indsatsområderne i den endelige helhedsplan er:

- **Indsatsområde 1 – Boligområdet og det omgivende bysamfund**
- **Indsatsområde 2 – Netværk og fællesskab i boligområdet**
- **Indsatsområde 3 – Uddannelse og jobskabelse**

Indsatsområderne beskrives nærmere i afsnit 5, Strategi og Proces.

Processen er opdelt i 3 faser, som i praksis vil flyde ind over hinanden jf. figuren nedenfor.

Fase 1: mobilisering og opbygning af en fælles platform

Formålet med aktiviteterne i fase 1 er at få mobiliseret beboere og andre frivillige omkring projektet for derigennem at opbygge en platform for beboerinvolvering med udgangspunkt i beboernes ønsker og ressourcer.

Fase 2: udvikling og igangsættelse af delprojekter

Formålet med fase 2 er at udvikle og understøtte netværkene i området og igangsætte, afprøve og følge op på de forskellige delprojekter.

Fase 3: Forankring og drift af delprojekter

Formålet med fase 3 er på baggrund af erfaringerne fra de to foregående faser at etablere og forankre de levedygtige delprojekter i de netværks- og aktivitetsplatforme, som skal sikre, at den positive udvikling fortsætter efter den egentlige projektperiodes ophør.

Den samlede projektperiode forventes at blive fem år.

2. ORGANISERING

Eftersom der ønskes iværksat en boligsocial indsats, hvor Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening i fællesskab sætter kræfter og ressourcer ind på at løfte de to boligafdelinger kulturelt og socialt, vil der blive etableret en fælles og tværgående organisering med repræsentanter fra begge boligselskaber. Organiseringen omkring udarbejdelsen og realiseringen af den endelige helhedsplan afspejler, at der ønskes en høj grad af beboerinvolvering, ligesom den giver mulighed for at udvikle et tæt samspil og en tæt koordinering mellem professionelle og frivillige netværk. Der er tale om en enkel organisering opdelt i tre niveauer: Henholdsvis en styregruppe, et sekretariat og nogle bredt sammensatte arbejdsgrupper. Som ramme for den samlede indsats etableres et lokalt partnerskab med lokale interessenter.

2.1 Partnerskabet

Til at koordinere og forankre processen omkring den sociale helhedsplan etableres en organisering med udgangspunkt i et dynamisk partnerskab mellem centrale interessenter i og omkring boligområderne. En stor andel af de lokale interessenter deltog i udviklingsseminaret og omfatter både institutioner, skole, fritidsklubber, foreningsliv og ByDialog. Partnerskabet har til formål at sikre en fælles og helhedsorienteret opbakning om realiseringen af helhedsplanen, ligesom deltagerne i partnerskabet spiller en stor rolle i forhold til at forankre og drive de igangsatte projekter. Partnerskabet mødes to til tre gange årligt til et udviklings- og opfølgingsseminar omkring indsatsen i Højvangen.

2.2 Styregruppen

Der nedsættes en styregruppe, som har til opgave at sikre fremdriften i indsatsen samt prioritere den overordnede fordeling af de økonomiske midler til iværksættelse af aktiviteter. Styregruppen er det beslutningstagende organ i processen frem mod en helhedsplan. I styregruppen deltager:

- Forretningsførerne fra boligselskaberne
- En repræsentant fra hver hovedbestyrelse
- Afdelingsformændene fra boligselskaberne

- Repræsentanter fra kommunen
- Repræsentanter fra centrale institutioner i området
- To lokale netværkspersoner (beboere)

2.3 **Lokalt sekretariat og projektkoordinator**

Som opstart på gennemførelsen af helhedsplanen ansættes en lokal projektkoordinator til at varetage etablering og drift af et lokalt projektsekretariat. I tilknytning til sekretariatet etableres mødefaciliteter og to fleksible arbejdsstationer til brug for de frivillige netværk.

Det lokale projektsekretariat/projektkoordinator har følgende opgaver:

- Planlægning og drift af processen omkring helhedsplanen
- Udvikling og styring af indsatsområderne i helhedsplanen
- Koordinering med andre lokale tiltag
- Understøttelse og udvikling af beboerdemokratiet
- Netværksdannelse
- Sekretærfunktion for styregruppen og servicering af organisationens øvrige led
- Formidling internt og eksternt

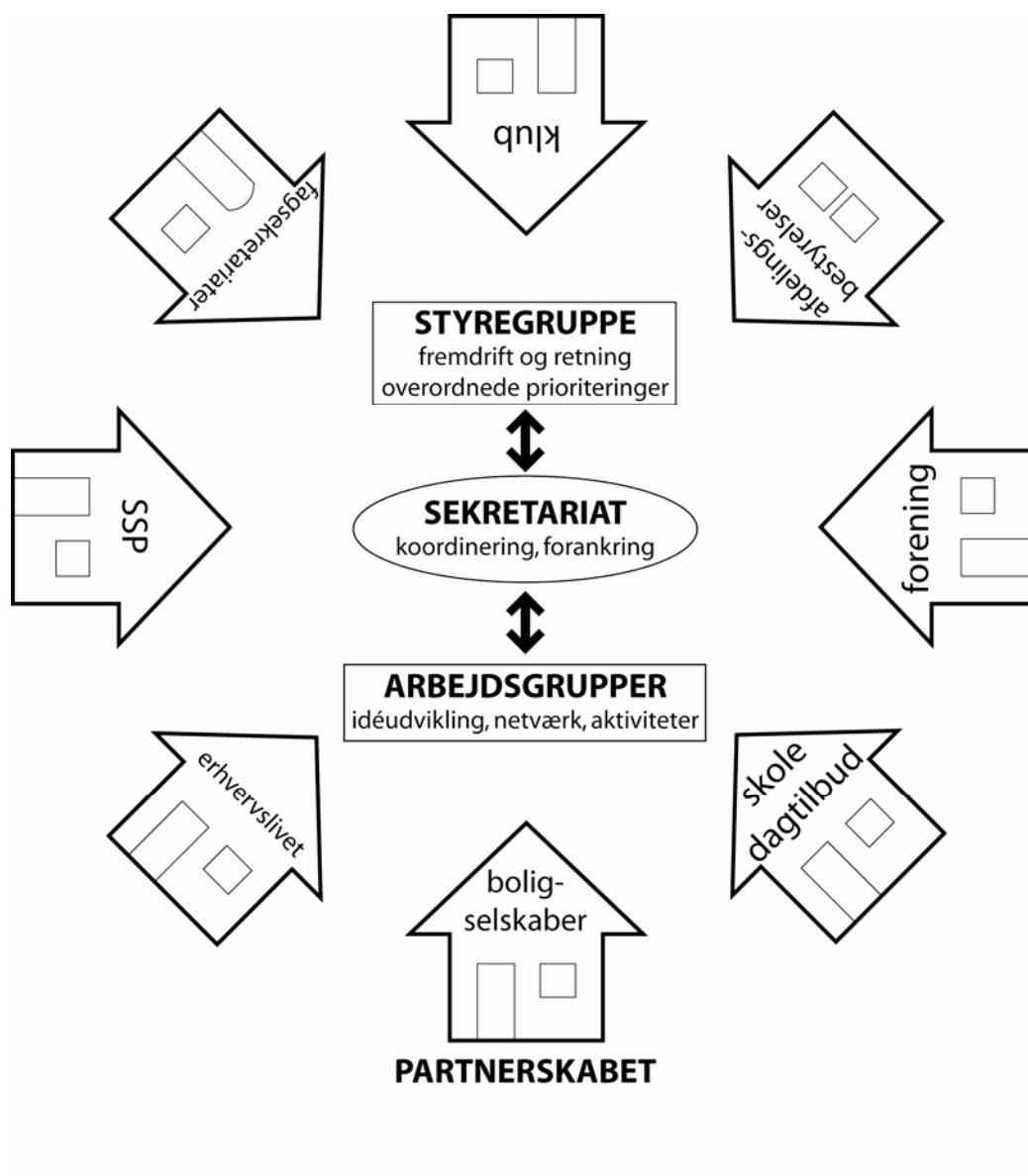
Den lokale projektkoordinator vil modtage løbende sparring fra eksterne konsulenter, der også vil forestå den løbende opfølgning på de opstillede succeskriterier og milepæle.

Sekretariatet er således dynamoen i projektet og skal sikre fremdriften i processen. Sekretariatet skal stå for koordinering og daglig drift, herunder sekretariatsfunktion for styregruppen og arbejdsgrupperne. Projektkoordinatorens beslutningskompetence fastlægges af styregruppen inden for rammerne af projektbeskrivelsen.

2.4 **Arbejdsgrupper**

Der vil blive nedsat tre arbejdsgrupper omkring de udpegede indsatsområder. Gruppernes medlemmer vil blive rekrutteret på baggrund af de undersøgelser, der er foretaget i opstartsfasen. Indsatsområderne er meget bredt formuleret for

at give rum for arbejdsgruppernes ønsker og idéer. I figuren neden for er de fire forskellige fora i organiseringen illustreret:

3. **BOLIGOMRÅDET I DAG**

3.1 **Bydelen**

Højvangen, som er en bydel i det nordøstlige Skanderborg kommune, omfatter to almene boligafdelinger, Poul la Coursvej (Højdevænget) og Grønnedalsparken, samt et stort parcelhuskvarter. De to boligafdelinger ejes af hhv. Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening.

Tilsammen udgør de to boligafdelinger rammen om 1.200 beboeres hverdag. Midtjysk Boligselskab ejer også en anden mindre, tæt-lav boligbebyggelse i bydelen, afdeling 65, som er opført i 1988. Denne afdeling er velfungerende og er ikke omfattet af ansøgningen til Landsbyggefonden, men bebyggelsen og dens beboere udgør en ressource i bydelen, som skal udnyttes positivt i indsatsen for de to problemramte afdelinger.

Bydelen er velforsynet med institutioner, folkeskole og dagligvarebutikker. Disse funktioner er samlet omkring Højvangens Torv, der er forbundet med boligområdet via en cykel- og gangsti under vejen Højvangen. I bydelen ligger desu-

den gymnasium, handelsskole, svømmehal, motionscenter, kirke mv. Endelig er området også velforsynet med offentlig transport.

Selvom området ligger centralt i forhold til disse servicefunktioner og dagligvarebutikker, opleves det som et forholdsvis isoleret udkantsområde, der er afskåret fra den øvrige by af større veje og erhvervsområder.

Bydelen ligger tæt på rekreative områder. Der er ca. 700 m til Skanderborg Sø, og der er gode stisystemer både til søen og skoven. Der findes en boldbane i umiddelbar nærhed af bebyggelsen, men den benyttes i dag mest til hundeluftning. Derudover findes der også boldbaner ved skolen og gymnasiet.

Området er underforsynet med hensyn til kultur- og fritidstilbud. Der findes stort set ingen foreningsliv i bydelen. Ungdomsklubben har på forsøgsbasis åben om aftenen to gange om ugen, med forskellige tilbud til de 12-17-årige, men ellers findes der ud over sportsklubben Højvangens Idrætsforening stort set ingen tilbud til børn og unge samt voksne i lokalområdet.

3.2 **Bebyggelserne**

I det følgende beskrives de to afdelinger Poul la Coursvej (Højdevænget) og Grøndalsparken hver for sig.

Poul la Coursvej (Højdevænget)

Afdeling 39 på Poul la Coursvej (Højdevænget) er opført i 1974 og består af boligblokke i tre etager beklædt med røde mursten og med flade tage. Bebyggelsen er således typisk for periodens almene boligbyggeri. Afdelingen har 140 lejemål, primært familieboliger, samt en del 1-rumsboliger. Bebyggelsen rummer også kontorfaciliteter for Midtjysk Boligselskab.

I 2004-2005 har boligselskabet gennemført et større fornyelsesprojekt, der omfattede en ombygning af 16 1-rumslejligheder samt tidligere vaskeri og festlokaler til et bofællesskab for psykisk udviklingshæmmede knyttet til Århus Amt. Derudover omfattede renoveringen opførelsen af et fælleshus for afdelingens beboere samt renovering af ovennævnte kontorfaciliteter.

Der er udarbejdet en helhedsplan for Højdevænget primært omkring genopretning af byggeskader, som i øjeblikket behandles i Landsbyggefonden.

Bebyggelsen i afdeling 39 hed oprindeligt Kollektivhuset, Skanderborg øst og rummede fritidsaktiviteter, fællesvaskeri, spisesal og kiosk. Boligområdet blev opbygget som en selvforsynende bydel med separerede trafiksystemer og store grønne friarealer. Der lå således idealistiske tanker bag byggeriet omkring fællesskab, bokvaliteter, tryghed og god funktionalitet. Desværre blev virkelighe-

den som så mange andre steder en anden. De gode intentioner blev ikke fulgt op af de beboere, der flyttede ind, og fællesfaciliteterne er efterhånden blevet nedlagt, senest kiosken og selskabslokalerne. Det nybyggede fælleshus er indtil nu ikke blevet det omdrejningspunkt for beboeraktiviteter, som det er tænkt til, men fælleshuset er en stærk ressource i området, som skal udnyttes aktivt i arbejdet med helhedsplanen.

Bebyggelsen fremstår rimeligt nedslidt, især omkring de inddækkede altaner og i opgangene. Opgangene er udført i rå beton og opleves meget uindbydende og anonyme.

Med en flytteprocent på omkring 25 er området præget af en vis ustabilitet, der gør det vanskeligt at skabe fællesskab og ansvarlighed i området. Der mangler en beboermæssig grundstamme som platform for udviklingen af et beboerengagement og aktiviteter.

1-rumsboligerne er de mest attraktive i afdeling 39 – og der er stort set aldrig nogen af den lejlighedstype ledige. Til gengæld er det vanskeligt at leje de store boliger ud. De er for dyre og kan ikke konkurrere med andels- og ejerboliger.

De fælles friarealer i afdeling 39 består hovedsageligt af store græsplæner med beplantning langs kanten til "altansiden" og større parkeringsarealer og fliseområder til indgangssiden. Indtrykket er meget monotont og kedeligt og indbyder ikke til ophold eller leg. Desuden er uderummene generelt nedslidte og benyttes sjældent.

Den sparsomme brug af friarealerne skyldes til dels, at sammenhængen mellem ude og inde ikke er optimal, og at beboernes tilgængelighed til friarealerne derfor kan opleves som vanskelig.

Umiddelbart er der ingen iøjnefaldende kvaliteter og attraktioner ved bebyggelsen, men mulighederne for et funktionelt og æstetisk løft er til stede.

Grønnedalsparken

Grønnedalsparken, afdeling 17, er administreret af Skanderborg Andelsboligforening og er ligesom afdelingen på Poul la Coursvej opført i 1970'erne, nærmere bestemt 1972-1975. Afdelingen består af 417 lejemål fordelt på 11 forskellige lejlighedstyper fra 1-rumsboliger på 26 m² til 5-rumsboliger på 125 m². Hovedparten er 2-4-rumsboliger. Bebyggelsen består af to typer blokbebyggelse; 2-, 3- og 4-etages blokke med lejligheder grupperet omkring opgange og 2-etages rækkehuse med gårdhaver.

Bebyggelsen er løbende renoveret og fremstår generelt med en høj vedligeholdelsesstandard. Mellem blokkene er friarealerne varierede og opleves indbydende og interessante med spring i niveauer og variation i beplantning og belægning. Der pågår i øjeblikket en udskiftning af belægningerne.

Ankomstarealerne består som i afdeling 39 af store monotone, asfalterede parkeringspladser, der giver et trist og afvisende indtryk.

Afdelingen har et fælleshus, hvor der har været tilknyttet en aktivitetsmedarbejder. Huset rummer forskellige tilbud til beboerne, som bankospil, badminton, information om sundhed og kost mv. Men det har været svært at holde gryden i kog, og for øjeblikket er aktiviteterne nede på meget lavt blus.

Afdeling 17 har som Poul la Coursvej store problemer med flytteprocent og efterspørgsel, og afdelingen er absolut boligforeningens mindst attraktive.

De mest attraktive boliger er rækkehusene og de, der har udsigt til Skanderborg Sø.

3.3 **Boligområdets tilgængelighed**

Den fysiske tilgængelighed til boligområdet er trafikalt set ringe. Dette skyldes, at en stor trafikeret vej (Højvangen), der grænser op til boligområdet, og et stort industriområde, udgør fysiske barrierer for at komme til og fra området – særlig for bløde trafikanter.

Med undtagelse af det nyetablerede bofællesskab i afdeling 39 på Poul la Coursvej er såvel den sociale (særlige målgrupper) som den fysiske tilgængelighed til boligerne yderst begrænset. Der er ingen handicapvenlige boliger eller boliger, som er indrettet til særlige målgrupper.

3.4 **Image og efterspørgsel**

Grønnedalsparken og Poul la Coursvej har et dårligt image i omverdenen, hvilket fx kommer til udtryk ved nedsættende betegnelser som ”Bangladesh” og ”dem fra blokkene”. Begge boligselskaber har lavet interne tilfredshedsundersøgelser. Tilfredshedsundersøgelsen i Grønnedalsparken viser, at ca. halvdelen af beboerne er utilfredse med at bo i afdelingen. Derudover viser den, at 32 pct. af beboerne ønsker at flytte, fordi de er utilfredse med det område, de bor i.

Området har ry for kriminalitet, hvilket bekræftes af, at det ofte optræder i politiets døgnrapporter.

Der mangler attraktive byfunktioner i selve boligområdet, der kan trække folk fra den øvrige by til området og dermed bryde den isolation og det negative omdømme, som præger området i dag.

3.5 Beboerne

Med udgangspunkt i KÅS-tal fra januar 2005 beskrives centrale aspekter ved beboersammensætningen og de sociale forhold, som gør sig gældende for hhv. Poul la Coursvej og Grøndalsparken.

Poul la Coursvej (Højdevænget)

På Poul la Coursvej bor i alt 303 borgere. Poul la Coursvej er først og fremmest et boligområde med mange børnefamilier. Aldersgruppen blandt de 0-17-årige udgør således ca. 38 pct. af områdets beboere, mens det kommunale gennemsnit for samme aldersgruppe er 26 pct. af befolkningen i Skanderborg kommune. Andelen af disse børn, der kun har én forsørger, er mere end dobbelt så høj (36 pct.) som kommunegennemsnittet (13,9 pct.).

Modsat børnegruppen er andelen af de 50-66-årige eller ældre relativt lille svarende til ca. 14 pct., hvor kommunegennemsnittet til sammenligning udgør ca. 28. pct.

Beboersammensætningen på Poul la Coursvej er desuden kendetegnet ved, at mange af beboerne modtager indkomsterstøttende ydelser. Ca. 78 pct. af beboerne modtager nogle af disse ydelser, hvilket dækker over arbejdsløshedsdagpenge, øvrige dagpenge, kontanthjælp samt revaliderings- og aktiveringsydelse. Til sammenligning modtager ca. 47% af borgerne i Skanderborg kommune over 17 år indkomsterstøttende ydelser. At mange beboere er uden for arbejdsstyrken forstærkes af, at 24 pct. af det samlede antal pensionister er førtidspensionister. Ledighed og lavt uddannelsesniveau er, set i lyset heraf, en af de grundlæggende udfordringer for de sociale forhold på Poul la Coursvej.

Hvad angår fordelingen af danske beboere og beboere med anden etnisk baggrund end dansk, kan ca. to tredjedele af beboerne betegnes som indvandrere/efterkommere ifølge KÅS-statistikkerne. Der er særligt en stor koncentration af beboere med anden etnisk baggrund i børnegruppen, idet næsten 87,7 pct. af børn under 18 år er indvandrere/efterkommere, mens det kommunale gennemsnit ligger på blot 5,5 pct. Blandt den voksne beboergruppe (over 17 år) udgør 54 pct. indvandrere/efterkommere mod 4,7 pct. for kommunen som helhed. Herudfra ser det ud til, at en stor andel af indvandrere/efterkommerne i Skanderborg kommune bor på Poul la Coursvej.

Der er på Poul la Coursvej en relativt høj gennemstrømning af beboere, idet 23,8 pct. af beboerne er fraflyttet boligområdet inden for et år. Ser man isoleret på gennemstrømning af etnisk danske beboere, er gennemstrømningen endog højere, da 30,7 pct. af denne beboergruppe fraflytter Poul la Coursvej inden for et år.

Grønnedalsparken

I Grønnedalsparken bor i alt 846 borgere. Den aldersmæssige fordeling af beboerne i boligområdet afspejler omtrent den gennemsnitlige aldersfordeling blandt borgerne i Skanderborg kommune. Dog ses en lidt større andel af børn svarende til 29,9 pct. sammenlignet med det kommunale gennemsnit på 25,6 pct. Derudover er der ligesom på Poul la Coursvej færre beboere i aldersgruppen 50-66 år eller ældre (10,6 pct.) set i forhold til kommunegennemsnittet på 22,6 pct.

Grønnedalsparken er som Poul la Coursvej et lavindkomstområde, der set ud fra KÅS-statistikkerne har en relativt stor andel af ressourcetsvage beboere. Således er 37,9 pct. af børnene i boligområdet børn af enlige forsørgere, hvilket skal ses i forhold til det kommunale gennemsnit, som alene udgør 13,9 pct. Derudover er der i boligområdet en langt større andel af beboerne (78,7 pct.), som modtager indkomsterstøttende ydelser, end i kommunen som helhed.

Som på Poul la Coursvej er beboersammensætningen i Grønnedalsparken kendetegnet ved, at der er en stor andel af indvandrere/efterkommere om end denne gruppe udgør en noget lavere andel af den samlede beboergruppe svarende til 24 pct.. Der er også en særlig stor koncentration af beboere med anden etnisk baggrund end dansk i børnegruppen, idet 87,7 pct. af beboere under 18 er indvandrere/efterkommere. Blandt gruppen af voksne (over 17 år) udgør denne beboergruppe 20,1 pct.

Der er en relativt høj gennemstrømning af beboere både blandt danske og etniske grupper – svarende til, at 23 pct. af alle beboere forlader boligområdet i løbet af et år. Gennemstrømningen i Grønnedalsparken er forskellig mellem etniske danskere og beboere med anden etnisk baggrund end dansk, idet der isoleret set er 40,5 pct. af de etniske danskere, som inden for et år er fraflyttet området. Samtidig er der 15,3 pct. af beboerne med anden etnisk baggrund end dansk, som er fraflyttet området inden for et år. Heroverfor er der hhv. 29,9 pct. af de etniske danskere og 9,9 pct. af danskerne med anden etnisk baggrund, som er tilflyttet området.

Samlet set kan det slutes, at en meget stor andel af det samlede antal borgere med anden etnisk baggrund end dansk i Skanderborg kommune bor på Poul la Coursvej og i Grønnedalsparken. Således er det 37,2 pct. af alle indvandrere/efterkommere i kommunen, som bor i boligområdet.

I begge boligområder ses en høj gennemstrømning af beboere, hvilket indikerer, at boligområdet for mange beboeres vedkommende er af midlertidig karakter. Samlet set 23,2 pct. af alle beboere fraflytter boligområdet i løbet af et år.

3.6 **Samarbejdspartnerne**

Internt i bydelen er der følgende samarbejdspartnere, som skal inddrages i arbejdet med helhedsplanen:

- Beboerne – beboerdemokratiet – afdelingsbestyrelserne
- Ejendomsfunktionærerne
- Boligselskaberne
- Daginstitutionerne
- SSP – skolen – SFO
- Sundhedsplejen
- Kirken
- Højvangens Idrætsforening
- Øvrige boligområder, herunder afdeling 65
- Grundejerforeningen

Eksternt har bydelen følgende væsentlige samarbejdspartnere:

- Relevante kommunale forvaltninger/Fagsekretariatet
- Politiet
- Foreninger (ByDialog, Dansk Flygtningehjælp, FDF mv.)

Inddragelsen af samarbejdspartnerne er nærmere beskrevet under afsnit 6 Organisering.

4. **UDFORDRINGER OG MULIGHEDER I BOLIGOMRÅDET**

Samlet set tegner sig et billede af følgende udfordringer og muligheder for Højvangen:

Udfordringer

- Boligområdet er fysisk, socialt og mentalt isoleret fra resten af Skanderborg by
- Et dårligt image både blandt beboerne og i omverdenen
- En stor gennemstrømning af beboere i afdelingen. Området bruges som midlertidig bopæl
- Manglende ejerskab til og ansvarlighed for området
- Kriminalitet og hærværk i området
- Foreningsløse unge, der driver rundt i området, samt tendens til bander blandt ungegruppen
- Fraflytningsprocenten er ca. i gennemsnit 25 pct. i begge afdelinger og knap 31 pct. for etniske danskere i afdeling 39
- To tredjedele af beboerne i afdeling 39 er af anden etnisk herkomst end dansk
- 37 pct. af Skanderborg kommunes indvandrere/efterkommere bor i området
- Der mangler byfunktioner, som er attraktive for en bred del af borgerne i Skanderborg, i boligområdet
- Der mangler frivillige og opbakning til aktiviteter

Muligheder

- Stor etnisk mangfoldighed blandt beboerne
- Store attraktive lejligheder med udsigt
- Beboerhuse, der kan danne ramme om aktiviteter og fællesskab
- Velfungerende og initiativrige afdelingsbestyrelser
- Ingen barrierer blandt beboerne i de to boligafdelinger i forhold til samarbejde
- Mange børn i området, der kan ses som en ressource i forhold til at skabe aktiviteter og liv i området
- Mange servicefunktioner og uddannelsesinstitutioner i lokalområdet
- Nærhed til sø og rekreative områder
- En velfungerende og attraktiv boligafdeling (65) som nabo

5. **VISION OG SUCCESMÅL FOR BOLIGOMRÅDET**

Midtjysk Boligselskab og Skanderborg Andelsboligforening har som første led i den boligsociale indsats formuleret en vision for Højvangens fremtidige udvikling. Visionen skal ses som en overordnet ramme for selve processen omkring udarbejdelsen og gennemførelsen af den endelige helhedsplan. Da aktiv beboerinvolvering er det centrale omdrejningspunkt for indsatsen, er det afgørende, at beboerne inddrages i den boligsociale proces fra starten – dvs. i idéudviklingen og planlægningen af helhedsplanens indhold. Derfor ønskes processen tilrettelagt på en sådan måde, at udvikling og afprøvning af projekterne i den endelige helhedsplan bliver et middel til at involvere beboerne og få skabt solide og varige netværk som platform for fællesskab og aktiviteter.

Boligforeningernes vision for de to afdelinger er i samarbejde med Skanderborg Kommune at skabe et attraktivt, konkurrencedygtigt, levende og trygt boligkvarter med det sigte at gøre boligområdet til en integreret del af Skanderborg by. Herigennem centrerer indsatsen om at fastholde en større andel af beboerne i området, end tilfældet er i dag. Det er som et led i denne indsats hensigten at sikre beboernes tilgængelighed til aktiviteter og faciliteter i området – både hvad angår kulturel, social, fysisk og økonomisk tilgængelighed. Gennem skabelsen af nye aktiviteter skal der åbnes mulighed for at styrke fællesskab og netværksdannelse på tværs af boligområdets forskellige beboergrupper – såvel danske som grupper med anden etnisk baggrund.

Beboernes aktive deltagelse i lokalområdet skal først og fremmest være løftestang for at skabe et større ansvar og ejerskab for boligområdet, ligesom beboerdemokratiet sideløbende skal styrkes, så flere beboere motiveres til at gøre deres indflydelse gældende.

Endelig er det som nævnt helt centralt for udviklingen af et bæredygtigt boligområde, at der skabes et konstruktivt, koordineret og gensidigt samarbejde med Skanderborg Kommune om at gøre Grønnedalsparken og Poul la Coursvej til en integreret og attraktiv del af bydelen Højvangen. Som en vigtig del af dette samarbejde inddrages centrale netværkspersoner og professionelle nøgleaktører i området.

Der er opstillet følgende succes mål for visionen for den boligsociale indsats:

- Forbedre områdets image i omverdenen ved at synliggøre områdets positive værdier og skabe attraktioner, som tiltrækker andre borgere til Grønnedalsparken og Poul la Coursvej
- Skabe en platform for et aktivt samarbejde med Skanderborg Kommune
- Skabe en platform for tværfagligt netværk af professionelle og frivillige, herunder beboere
- Skabe afsæt for, at boligområdets beboerhuse bliver til dynamoer for aktiviteter og det sociale liv i boligområdet
- Reducere fraflytningsfrekvensen blandt beboerne, således at engagement og aktiv deltagelse i området kan fastholdes
- Indrette friarealer til brug i et socialt og sundt liv med optimale muligheder for udeaktiviteter, særligt målrettet områdets unge
- Skabe aktiviteter, som medvirker til at hindre, at bander af unge driver rundt i området uden at vide, hvad de skal lave

5.1 Opfølgning og evaluering

Opfølgning og evaluering på indsatsen er afgørende for at fastholde indsatsen i boligområdet i den ønskede retning med det rette fokus. Som et konkret redskab til at vurdere, hvorvidt vision og målsætninger for indsatsen indfries, er der inden for hvert indsatsområde opstillet målbare succes kriterier for hvert år i projektperioden (jf. kapitel 6). På denne måde fungerer succes kriterierne også som milepæle undervejs i projektførløbet. Til at vurdere på succes kriterierne er der planlagt forskellige opfølgnings- og evalueringsaktiviteter, som beskrives i det følgende.

Der vil ske en løbende opfølgning på og evaluering af indsatsen primært gennem **evalueringsmøder** i det fælles projektsekretariat og styregruppen. Ved løbende opfølgning på afdelingens ventelister kan det dokumenteres, om efterspørgselen på områdets boliger stiger. I forhold til at vurdere, om kriminalitet og hærverk i området reduceres, følges der undervejs i forløbet op på politiets døgnrapporter.

Derudover vil der blive gennemført en **spørgeskemaundersøgelse** blandt fraflyttere i de to boligafdelinger med henblik på at få nogle indikatorer på, hvad der ligger til grund for valget af et andet boligområde.

Endelig vil der både i opstarten og senere i indsatsen blive gennemført **en trivselsundersøgelse** blandt beboere i Højvangen. Med den første undersøgelse opnås et statusbillede af beboernes oplevelser og vurderinger af boligområdets styrker og svagheder, mens den afsluttende undersøgelse kan vise, hvorvidt den boligsociale proces og etableringen af netværk og aktiviteter har medvirket til at øge trivselen og en positiv områdeidentitet i Højvangen.

Endelig afholdes **årlige udviklings- og opfølgningsseminarer** i regi af partnerskabet og med deltagelse af både styregruppe, sekretariat og arbejdsgrupper. På disse seminarer gøres status på det forgangne år med afsæt i de opstillede milepæle og succeskriterier, ligesom det drøftes, om der er behov for justering af mål og succeskriterier for det kommende år. Forinden det årlige udviklings- og opfølgningsseminar udarbejdes af projektkoordinatoren en statusrapport, hvor der redegøres for de enkelte delprojekter.

6. STRATEGI OG PROCES

Med afsæt i visionen for boligområdet er der udpeget tre indsatsområder for udvikling og gennemførelse af den endelige helhedsplan. Som tidligere nævnt har der siden udarbejdelsen af første udkast til den foreløbige helhedsplan været afholdt et udviklingsseminar med deltagelse af centrale professionelle og frivillige aktører. På udviklingsseminaret fik de forskellige aktører mulighed for at pege på konkrete initiativer og aktiviteter, som kan medvirke til at realisere de overordnede indsatsområder, der af boligselskaber og afdelingsbestyrelser er blevet valgt som udgangspunkt for indsatsen.

Forslagene på udviklingsseminaret har givet anledning til en justering og præcisering af indsatsområderne, der nu omfatter følgende temaer:

- **Boligområdet og bysamfundet**
- **Netværk og fællesskab**
- **Uddannelse og jobskabelse**

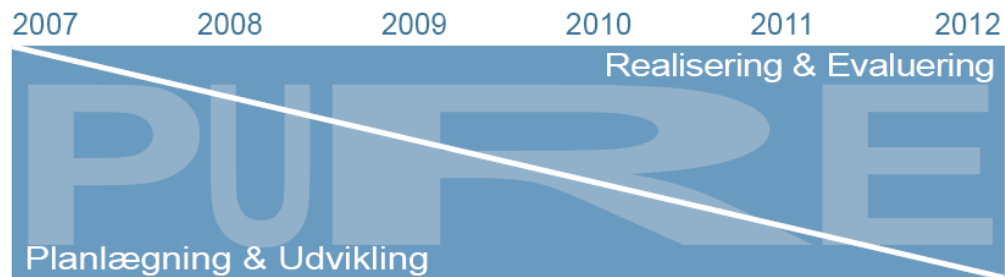
En af de helt centrale udfordringer (og muligheder) er at få opbygget en solid grundstamme af aktive beboere, der kan danne platform for udviklingen af et stærkt fællesskab omkring aktiviteter og tilbud i bydelen. I forlængelse heraf er den overordnede strategi at bruge arbejdet med denne helhedsplan som løftestang i udviklingen af fællesskab og netværk i bydelen. Et andet centralt fokus i arbejdet med realiseringen af helhedsplanen er involveringen af beboere med anden etnisk baggrund end dansk.

Derfor er beboerinvolveringen en helt central del af processen omkring helhedsplanen.

Arbejdet med helhedsplanen vil forløbe i følgende tre faser:

- Fase 1: Mobilisering og opbygning af fælles platform (2008-2009)
- Fase 2: Udvikling og igangsættelse af delprojekter på de tre indsatsområder (2009- 2010)
- Fase 3: Forankring og drift af helhedsplanens delprojekter (2010-2012)

Der vil imidlertid ikke være tale om tre adskilte og afgrænsede faser, der blot afløser hinanden. I praksis vil der være en glidende overgang mellem faserne, som derfor tidsmæssigt vil overlappe hinanden. Konkret betyder det, at der på samme tid vil være projekter, som er under planlægning, og andre, der er i implementerings- og realiseringsfasen. Diagrammet nedenfor illustrerer, hvordan planlægningen og realiseringen af indsatsen er en dynamisk proces, der forløber parallelt.

Det centrale er, at fokus flytter sig undervejs i processen: I fase 1, som omfatter det første år af indsatsen, er der fokus på at mobilisere områdets ressourcer og skabe en fælles platform for indsatsen. I fase 2, der løber fra 2009- 2010 er der fokus på at udvikle, igangsætte og afprøve de planlagte delprojekter, mens fase 3 fra 2010- 2012 har fokus på at forankre og drive de igangsatte delprojekter, som er bæredygtige på sigt.

I det følgende uddybes indholdet i de tre faser.

6.1 **Fase 1: Mobilisering og opbygning af fælles platform**

Et afgørende succeskriterium for at kunne nå i mål med projektet er at komme godt fra start. I de to boligområder i Højvangen findes der ikke i dag en tilstrækkeligt stærk platform at bygge forandringsprocessen på. Derfor er formålet med aktiviteterne i fase 1 at skabe en solid platform for beboerinvolvering med udgangspunkt i beboernes ønsker og ressourcer, som samtidig kan fremme rekruttering til fremtidige beboernetværk og aktiviteter.

For øjeblikket er der et andet projekt i gang omkring Højvangen – ByDialog (se bilag 2). Formålet med ByDialog-projektet er at styrke dialogen mellem de udsatte og isolerede boligområder i Højvangen og resten af bysamfundet. Dermed lægger projektet sig tæt op ad intentionerne med den sociale helhedsplan. ByDialog-projektet består af en række enkeltstående aktiviteter, der gennemføres i løbet af sommeren og efteråret 2007. Disse aktiviteter kan derfor være med til at mobilisere og rekruttere beboere og andre frivillige til processen omkring den sociale helhedsplan. Aktiviteterne i fase 1 vil omfatte:

- ByDialog-projekterne

- Fotostafet – beboernes opfattelse og brug af boligområdet og bydelen
- Trivselsundersøgelse blandt beboerne
- Ressourceafdækning – beboerinterviewteam
- Etablering af sekretariat
- Etablering af partnerskab
- Etablering af arbejdsgrupper

6.1.1 *Fotostafet*

Som opstart på processen tilrettelægges en aktivitet, der henvender sig til områdets beboere generelt, men som erfaringsvist er en aktivitet, der tiltrækker børn og unge. Rammen om aktiviteten er en sekstimers fotostafet, hvor deltagerne bliver udstyret med et engangskamera og får forskellige fotoopgaver i løbet af dagen. Formålet med fotostafetten er dels at afdække beboernes opfattelse og brug af boligområdet og bydelen som udgangspunkt for arbejdet med helhedsplanen, dels at komme i øjenhøjde og få skabt den første positive kontakt til beboerne. Foruden at få beboernes ”billeder” på områdets styrker og svagheder vil fotomaterialet også blive brugt som led i imageplejen af området – dvs. til at eksponere de positive sider af området i det øvrige Skanderborg by.

6.1.2 *Trivselsundersøgelse*

Formålet med undersøgelsen er at tegne et bredt billede af trivslen og beboerne i boligområderne Poul la Coursvej og Grønnedalsparken anno 2007 og samtidig få kortlagt nogle helt konkrete tal på beboernes deltagelse og engagement i de forskellige tilbud. Undersøgelsen gennemføres som telefoninterview af et multi-etnisk interviewkorps, der ud over dansk kan interview på bl.a. arabisk og tyrkisk. Trivselsundersøgelsen skal bl.a. afdække tilfredsheden med at bo i området, områdets styrker og svagheder, beboernes ønsker til fremtiden, deres deltagelse i lokale aktiviteter, antallet af frivillige og hvor mange børn og unge, der benytter pasnings- eller fritidstilbud ved projektets start. Trivselsundersøgelsen fungerer samtidig som en baseline i forhold til de efterfølgende evalueringsaktiviteter og vil derfor som tidligere beskrevet også blive gennemført i 2012 for at undersøge, om trivselen er forbedret siden 2007.

6.1.3 *Afdækning af ønsker og ressourcer i området – interviewteam*

For at sikre det størst mulige grundlag for beboerinvolvering og udvikling af netværk og aktiviteter gennemføres et forløb, hvor ”beboere interviewer beboere” om deres ønsker og ressourcer. Gennem ByDialog-projektet og trivselsundersøgelsen rekrutteres interesserede beboere og evt. andre fra netværket til at deltage i det interviewteam, der skal gennemføre interviewene i boligområderne. Interviewteamet skal så vidt det er muligt afspejle beboersammensætningen

hvad angår køn og etnicitet. Der er flere formål med det frivillige interviewteam – dels skal teamet indsamle data til ressourceafdækningen, dels kan de i løbet af processen indsamle vigtig information om projektets fremdrift til brug for en løbende evaluering. Desuden er de frivillige interviewere med til at skabe nye netværk og dialog i boligområderne på tværs af kultur- og interesseforskelle, og samtidig får interviewerne nogle nye kompetencer, som de kan bruge i anden sammenhæng. Uddannelsen af teamet vil ske i samarbejde med studerende fra Danmarks Journalisthøjskole eller anden relevant uddannelsesinstitution. Ressourceafdækningen sker ved hjælp af personlige interview med mindst 25 pct. af beboerne, der samtidig repræsenterer beboersammensætningen i områderne.

Interviewene foregår ud fra en simpel spørgeguide, og ud fra resultaterne af interviewene tegnes en form for ressourcenetværk over de samlede ønsker og ressourcer i Højvangen. Ressourcenetværket vil danne grundlag for de efterfølgende aktiviteter, som igangsættes af projektkoordinatoren.

6.1.4 *Etablering af sekretariat og arbejdsgrupper*

Ved projektets start og gerne før ansættes som nævnt en projektkoordinator til at drive projektet i det daglige. Repræsentanter fra styregruppen vil fungere som ansættelsesudvalg. Projektkoordinatorens første opgave bliver at etablere et lokalt projektsekretariat i et af beboerhusene og i samarbejde med de eksterne konsulenter og styregruppen detailplanlægge mobiliseringsfasen, herunder at få nedsat de tre arbejdsgrupper omkring indsatsområderne. Projektkoordinatorens rolle og opgaver er nærmere beskrevet i kapitel 2 om projektets organisering.

6.2 **Fase 2 - Udvikling og igangsættelse af indsatsområder**

I fase 2 rettes fokus mod udvikling og igangsættelse af delprojekter inden for de tre indsatsområder:

- **Højvangen og bysamfundet**
- **Netværk og fællesskab i Højvangen**
- **Uddannelse og jobskabelse i Højvangen**

I det følgende beskrives mål, succeskriterier/milepæle for indsatsområderne samt, hvilke overordnede projekter de enkelte indsatsområder vil omhandle. De endelige og konkrete handleplaner for de enkelte projekter udarbejdes i denne fase i samarbejde med de beboere og andre lokale parter, som løbende involveres gennem fase 1. Der vil således blive nedsat en række arbejdsgrupper, der skal konkretisere projekterne med udgangspunkt i den fælles platform, som opbygges i fase 1. Derudover igangsættes og afprøves delprojekterne med henblik på i fase 3 at vurdere, hvilke projekter der er bæredygtige på sigt.

6.2.1 *Indsatsområde 1 – Højvangen og bysamfundet*

Som tidligere beskrevet er Højvangen karakteriseret ved at være fysisk, socialt og mentalt isoleret fra det øvrige bysamfund i Skanderborg. I fremtiden skal Højvangen derfor være en integreret del af Skanderborg, og bydelen skal være kendt som en velfungerende og levende bydel med gode boliger, en bred vifte af service- og fritidstilbud og mindst én større byfunktion, der er attraktiv for en bred del af Skanderborgs borgere.

Målene for indsatsområdet *Højvangen og bysamfundet* er:

- At igangsætte en aktiv ekstern og intern imagepleje af Højvangen
- At arbejde frem mod etableringen af en større attraktiv byfunktion i boligområdet i tæt samarbejde med Skanderborg Kommune
- At igangsætte aktiviteter for voksne samt børn og unge, som kan medvirke til, at bydelen både fysisk, mentalt og socialt knyttes tættere til den omgivende by
- At der etableres et stærkt samarbejdsnetværk mellem boligområdet og den omgivende by

Projekter

Skitsen til indsatsområdet *Højvangen og Bysamfundet* omfatter følgende projekter og aktiviteter:

Højvangens traditioner: Som led i en aktiv imagepleje, der skal medvirke til at ændre omverdenens opfattelse af Højvangen i en positiv retning, er det intentionen, at bydelen skal blive kendt for en tilbagevendende årlig begivenhed – en begivenhed, der henvender sig til mange forskellige borgergrupper i Skanderborg. Målet er, at begivenheden skal forbinde Højvangen med en positiv oplevelse i folks bevidsthed og tiltrække borgere uden for Højvangen ind i boligområdet, ligesom den skal medvirke til at styrke fællesskabet internt i Højvangen. Med tiden vil begivenheden blive én af Højvangens traditioner.

Begivenheden skal være en bydelsfest i form af en kultur- og kræmmermarkedsdag, hvor alle borgere har mulighed for at opstille en bod på de grønne arealer i Højvangen, og hvor der fx også vil være musikalske indslag fra de unge i området eller andre lignende aktiviteter.

Højvangens traditioner vil blive planlagt og arrangeret af beboere og lokale foreninger med projektlederen som tovholder.

Der vil inden afholdelse af begivenheden være behov for en storstilet formidlingsindsats i Skanderborg by.

Byfunktioner og borgerservicefunktioner i Højvangen: Et afgørende virkemiddel, som kan motivere andre borgere til at færdes i Højvangen og sikre varig udveksling på tværs af bydele, er at etablere en attraktiv byfunktion i Højvangen, som ikke tilbydes andre steder i Skanderborg. Det være sig en skøjtebane eller en anden fritidsfacilitet, som er attraktiv for en bred del af borgerne i Skanderborg by. En sådan byfunktion vil således i høj grad kunne medvirke til at bryde den mentale og sociale isolation, som boligområdet lider under i dag.

Andre kommunale borgerservicefunktioner inden for socialområdet kan også med fordel etableres i Højvangen, herunder SSP, sundhedsplejen eller andre aktører, som udgør et vigtigt kontakt- og bindeled til boligrådets udsatte beboere og et vigtigt omdrejningspunkt for den indsats, som skal rettes mod disse grupper.

Der vil blive nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af lokale og kommunale parter, som kortlægger mulighederne for at etablere en ny attraktiv byfunktion i Højvangen og etablere centrale borgerservicefunktioner i området.

Udarbejdelse af fysisk plan for Højvangen: Der er behov for en forbedring af den fysiske tilgængelighed og sammenhæng mellem Højvangen og det øvrige bysamfund i Skanderborg. Erfaringerne viser, at fysikken i høj grad er medbestemmende for menneskers adfærd og ophold i bysamfundet og ved ændringer kan motivere til ændrede bevægelsesmønstre. Mellem de to afdelinger i hhv. Grønnedalsparken og Poul La Coursvej er der anlagt en kommunal sti, Skolestien, som forbinder Højvangen med Skanderborg by. Stien er imidlertid ikke attraktiv at bruge, fordi den er trist og tillukket af beplantning, ligesom den virker utryk efter mørkets frembrud.

Men stiens placering rummer nogle potentialer i forhold til at styrke den fysiske tilgængelighed til den øvrige by ved at omdanne stien til et spændende oplevelsesbånd i tilknytning til udearealerne i de to afdelinger og sammenhængen herimellem. Også etablering af rammer for gode mødesteder vil blive tænkt ind i planen og knytte an til det indsatsområde, som omhandler netværk og fællesskab (jf. afsnit 6.2.2). Optimalt set vil den byfunktion, som er beskrevet ovenfor, ligge i forlængelse af stien, så der sikres optimal tilgængelighed til en attraktion, som kan sikre, at boligområdet besøges af borgere fra andre bydele i Skanderborg.

I samarbejde med professionelle rådgivere i formgivning vil beboere og kommunale repræsentanter drøfte konkrete idéskitser til en forskønnelse af stiforløbet, som kan medvirke til en fysisk integration af Højvangen i det øvrige bysamfund. Arbejdet munder ud i en fysisk plan for stiforløbet og boligområdets udearealer.

Formidlings- og pressestrategi: Den interne og eksterne formidling i forbindelse med gennemførelsen af den boligsociale indsats er altafgørende i forhold til at koordinere og fastholde de involverede aktørers interesse og engagement og ikke mindst i forhold til at forbedre Højvangens image. Det gælder både det interne image i Højvangen forstået som områdeidentiteten blandt beboere i Højvangen og det eksterne image blandt øvrige borgere i Skanderborg. Der skal derfor udarbejdes en formidlings- og pressestrategi, som:

- Identificerer centrale interne og eksterne informationskanaler
- Giver forslag til, hvordan forandringsprocessen i Højvangen kan formidles både internt og eksternt
- Indeholder en handleplan for et pressekorps, der skal varetage og pleje kontakten til lokale medier og løbende formidle ”de gode historier” om Højvangen og den indsats, som er igangsat.
- Sætter fokus på løbende formidling af små synlige succeser, som viser beboere og omgivelser, at den boligsociale proces bærer frugt fra starten.

Det er vigtigt med et formidlingsredskab, der løbende kan informere beboere i Højvangen om forandringsprocessen. Det er derfor målet at udgive et beboerblad, som tildeles alle beboere i Højvangen. Projektlederen vil som hovedansvarlig etablere en redaktion sammen med frivillige beboere, der står for udgivelse af bladet.

Succeskriterier og milepæle

Styregruppen har inden for en femårig periode opstillet følgende succeskriterier og milepæle for indsatsområdet *Højvangen og Bysamfundet*:

Ved udgangen af 2008:

- Er der uddannet et interviewkorps og skabt overblik over ressourcenetværket i Højvangen
- Er den første bydelsfest som del af Højvangens Traditioner gennemført

- Er der etableret en redaktion omkring udgivelsen af et beboerblad
- Er der udarbejdet en klar og målrettet formidlings- og pressestrategi
- Er der etableret et pressekorps

Ved udgangen af 2009:

- Er der udarbejdet en fysisk helhedsplan for skolestien og Højvangens udearealer, herunder placeringen af en større bydelsattraktion
- Er beboerbladet udgivet fire gange
- Deltager 20 pct. af Højvangens beboere i den årlige bydelsfest
- Er der gennemført et større imageplejende tiltag i regi af partnerskabet

Ved udgangen af 2010:

- Er der etableret en kommunal borgerservicefunktion i Højvangen
- Er der publiceret fire større artikler i aviser og dagblade om den positive forandringsproces i Højvangen
- Deltager 25 pct. af Højvangens beboere i den årlige bydelsfest
- Er 10 pct. af deltagerne til bydelsfesten borgere udefra.
- Er der indhentet midler til realisering af den fysiske plan for forskønnelse af stiforløb og udearealer

Ved udgangen af 2011:

- Er boligafdelingernes budgetter til udbedring af hærværk og mislighold på udearealer reduceret med 50 pct.
- Deltager 35 pct. af Højvangens beboere i bydelsfesten
- Er 15 pct. af deltagerne til bydelsfesten borgere, som kommer udefra.
- Er der indhentet midler til etablering af en større byattraktion i Højvangen
- Er anlægsarbejdet i forbindelse med forskønnelse af stiforløb og udearealer påbegyndt

Ved udgangen af 2012:

- Er Højvangen jævnligt i medierne med positiv omtale
- Figurerer Højvangen kun ganske sjældent i politiets døgnrapporter
- Er boligafdelingernes budgetter til udbedring af hærværk og mislighold på udearealer reduceret med 75 pct.
- Er anlægsarbejdet med en større byattraktion i Højvangen påbegyndt

6.2.2 *Indsatsområde 2 – Fællesskab og netværk i Højvangen*

Med beboerhusene som omdrejningspunkt skal der i fremtiden være et stærkt og mangfoldigt netværk i boligområdet mellem forskellige beboergrupper samt professionelle og frivillige aktører. Netværkene, som vil omfatte både frivillige, semiprofessionelle og professionelle, skal sikre et stabilt vækstlag for beboerinitierede aktiviteter og medvirke til en positiv områdeidentitet i bydelen.

Målene for indsatsområdet *Fællesskab og netværk i Højvangen* er:

- At skabe kendskab og venskab på tværs af beboergrupper
- At opbygge stærke lokale netværk på tværs af professionelle og frivillige i Højvangen og herigennem forankre helhedsplanens initiativer og resultater
- At opbygge ansvarlighed og fælles normer i boligområdet gennem udvikling og fornyelse af beboerdemokratiet
- At udvikle beboerinitierede aktiviteter for børn, unge og voksne
- At gøre beboerhusene til omdrejningspunkter for en vifte af beboerinitierede aktiviteter i bydelen

Projekter

Skitsen til indsatsområdet *netværk og fællesskab* omfatter følgende projekter og aktiviteter:

Fornyelse af beboerdemokratiet: Der skal ske en styrkelse og fornyelse af beboerdemokratiet i Højvangen, så flere beboere bliver motiveret til at deltage i og tage ansvar for området og de beslutninger, der træffes i fællesskab. Formålet er at få skabt nogle fælles normer og værdier ved, at den enkelte beboer får mere direkte indflydelse på sine nærmeste omgivelser gennem deltagelse i blokråd og udpegning af opgangsambassadører mv. Samtidig er formålet at styrke samarbejdet og dialogen på tværs af områdets forskellige beboergrupper, så der skabes

større ansvarlighed og ejerskab bredt blandt områdets beboere, og den daglige trivsel og naboskabet i Højvangen forbedres. Blokrådene kan bl.a. varetage rollen som velkomstkomitéer, der byder nye beboere velkommen og uddeler en velkomstpakke med informationsmateriale mv.

Partnerskab for lokale interessenter: Det er centralt at skabe en koordineret og helhedsorienteret indsats som dynamo for realiseringen af helhedsplanen. For at dette mål kan indfries, skal der etableres en organisatorisk platform i form af et lokalt partnerskab for områdets lokale interessenter, herunder institutioner, erhvervsliv, foreninger mv. I partnerskabet sikres en fælles forståelse af formålet med den boligsociale indsats, og tiltag koordineres på tværs. Partnerskabet skal desuden medvirke til at fastholde de involverede interessenters engagement og sikre, at der løbende arbejdes i samme retning. Partnerskabet mødes 2-3 gange årligt.

Samarbejdsforum mellem afdelingsbestyrelser: For at få størst mulig nytte af de ressourcer som findes i afdelingsbestyrelserne i Højvangen og sikre, at større aktiviteter (Skt. Hans fest, mv.) koordineres og udvikles i fællesskab, etableres et samarbejdsforum på tværs af Højvangens fem afdelingsbestyrelser. Målet er at tænke helhedsplanen for de to afdelinger (Poul la Cours Vej og Grønnedalsparken) ind i en større områdemæssig sammenhæng, således at der bygges på de positive historier, som allerede findes i de omkringliggende afdelinger.

Børn og unges deltagelse i foreningslivet i og uden for Højvangen. Der er behov for at tilrettelægge en målrettet indsats over for de foreningsløse unge, som driver rundt i området. I samarbejde med SSP, fritidsklub, skole og Højvangens idrætsforening og andre frivillige børn og ungeorganisationer vil der blive tilrettelagt aktiviteter, som kan motivere de unge til at blive medlem af de etablerede fritids- og foreningstilbud, som ligger uden for Højvangen. Målet er således at bygge bro til det øvrige bysamfund for de unge, som oftest kun færdes i ungdomsmiljøet i Højvangen, ikke er del af et foreningsliv og har vanskeligt ved at bryde en negativ adfærdsspiral. Konkret vil der være tale om sommerferieaktiviteter i form af fx en fodboldskole, basketballskole eller anden undervisning i en sportsgren, som vil give de unge en forsmag på, hvad sportsgrenen indebærer, og give dem lyst til at fortsætte.

Beboerhusene som ramme for beboerinitierede aktiviteter: Der vil blive igangsat en række beboerinitierede aktiviteter med udgangspunkt i den behovsundersøgelse, der gennemføres i fase 1. Så vidt muligt vil aktiviteter målrettet områdets børn og unge etableres – lokalt i beboerhuset, men i regi af SFO og Værestedet Mallinggaard. På udviklingsseminaret er følgende aktiviteter forslået:

- Netcafé i beboerhuset

- Pigeklub
- Værested/aktiviteter for unge: filmarrangementer mv.
- Hobbyklub, syklub og madklub for voksne

Frivillighedskorps: I behovsundersøgelsen i fase 1 afdækkes, hvilke beboere der har interesse i at indgå i forskellige netværksskabende frivillighedskorps, herunder:

- Voksenvenner: Der etableres et korps af voksenvenner for børn, som har sparsom kontakt til nærværende voksne i deres hverdag.
- Kontaktfamilier: Der kobles en kontaktfamilie til nye familier i boligområdet for at hjælpe dem ”godt til rette”, sikre godt naboskab og introducere til mulighederne i Højvangen.
- Ressourcestærke unge aktiverer børn i området en gang om ugen – evt. i samarbejde med FDF i Skanderborg – og efter inspiration fra KFUM og KFUK i Gellerup, hvor projektet er gennemført med succes: Sammen spilles spil, fodbold mv. Målet er at give børnene nogle rollemodeller og opbygge tillidsfulde relationer.
- ”Hjælp din nabo”: Et korps af beboere, som hjælper hinanden med praktiske gøremål i hverdagen afhængigt af, hvad man er god til. Det være sig børnepasning, syning, små håndværksreparationer eller andet.
- I samarbejde med Dansk Flygtningehjælp etableres selvhjælpsgrupper i samarbejde med: Fx Socialt Kvindenetværk målrettet kvinder med både etnisk dansk og anden etnisk baggrund.

Succeskriterier/milepæle

Ved udgangen af 2008:

- Et det kortlagt hvor mange unge fra Højvangen, der aktuelt er medlem af en sportsforening eller anden fritidsaktivitet
- Er der arrangeret og gennemført to sportsskoleforløb i sommerferien
- Er der igangsat et pilotprojekt, hvor der er etableret aktive blokråd og opgangsambassadører i tre forsøgsblokke

- Er rammer og kommissorium for partnerskabet formuleret i samarbejde med de lokale interessenter, som deltager i partnerskabet
- Er der afholdt ét koordinerings- og opfølgningsseminar i partnerskabet
- Er der etableret et formelt samarbejdsforum mellem afdelingsbestyrelserne i Højvangen

Ved udgangen af 2009:

- Er der gennemført fire sportsskoleforløb i sommerferien
- Har Højvangens Idrætsforening – set i forhold til 2007 – øget sit medlemstal blandt børn og unge bosiddende i Højvangen
- Er der udarbejdet en detaljeret handlingsplan for fornyelse af beboerdemokratiet på baggrund af pilotprojekt
- Har partnerskabet afholdt tre koordinerings- og udviklingsmøder
- Er der mindst tre faste tilbud i beboerhusene målrettet forskellige beboergrupper
- Har projektkoordinatoren etableret tre aktive frivillighedskorps omkring projekter målrettet forskellige beboergrupper

Ved udgangen af 2010:

- Er 30 pct. flere børn og unge fra Højvangen en aktiv del af et foreningsliv
- Er der opgangsambassadører i 20 pct. af opgangene
- Er der blokråd i 20 pct. af blokkene
- Er der fire faste tilbud i beboerhuset målrettet forskellige beboergrupper
- Står afdelingsbestyrelserne i fællesskab for gennemførelsen af to af Højvangens traditioner (fx Skt. Hansfest)
- Afspejler afdelingsbestyrelserne i højere grad beboersammensætningen i området mht. alder, køn og etnicitet

Ved udgangen af 2011:

- Er der 40 pct. flere børn og unge i Højvangen, som tager aktivt del i et foreningsliv
- Er der opgangsambassadører i 30 pct. af opgangene
- Er der blokråd i 30 pct. af blokkene
- Er fraflytningsfrekvensen i afdelingerne reduceret med 10 pct.

Ved udgangen af 2012:

- Er der aktiviteter i beboerhuset alle ugens hverdage
- Er der i området fire forskellige selv bærende frivillighedskorps, som er tilknyttet de eksisterende foreninger, institutioner og organisationer i Højvangen
- Er bæredygtige netværksskabende aktiviteter generelt forankret i partnerskabet
- Er der ingen grupper af unge fra Højvangen, som driver rundt i området og udviser negativ adfærd
- Viser resultater af trivselsundersøgelsen, at arbejdet, som er udført af frivillighedskorps, har båret frugt
- Viser trivselsundersøgelsen, at fornyelsen af beboerdemokratiet med etablering af blokråd og udpegning af opgangsambassadører har medvirket til at forbedre trivslen
- Er fraflytningsfrekvensen i afdelingerne reduceret med 15 pct.

6.2.3 *Indsatsområde 3 – Uddannelse og jobskabelse i Højvangen*

Som nævnt modtager ca. 78 pct. af beboerne i de to almene boligbebyggelser på Højvangen i dag indkomsterstøttende ydelser, og kun få af områdets unge er under uddannelse. Derfor er alle de aktører, der har været involveret i arbejdet med helhedsplanen enige om, at en målrettet lokal indsats for at skaffe flere af områdets beboere i enten job eller uddannelse skal være et helt centralt element i helhedsplanen. Det er helt centralt, at dette indsatsområde tager udgangspunkt i den omfattende beskæftigelsesindsats, som allerede finder sted i Skanderborg

Kommune, men at der i forbindelse med helhedsplanen dannes grundlag for fokuseret uddannelses- og beskæftigelsesindsats målrettet beboerne i Højvangen.

Målene med indsatsområdet uddannelse og jobskabelse er:

- At opbygge en positiv kultur omkring uddannelse og jobsøgning i lokalområdet
- At opbygge de nødvendige netværk i erhvervslivet som grundlag for jobskabelse blandt unge og voksne
- At motivere og ruste områdets unge til at fortsætte i uddannelsessystemet efter folkeskolen
- At opbygge kontakter og netværk, der understøtter områdets arbejdsløse beboere i at finde og fastholde et job

Projekter

Skitsen til indsatsområdet *uddannelse og jobskabelse* omfatter følgende projekter og aktiviteter:

- *Mentorkorps* – på baggrund af den indledende ressourceafdækning rekrutteres deltagere i lokalområdet til opbygning af et mentorkorps, der også skal omfatte ressourcestærke borgere fra andre områder i Skanderborg. Formålet med mentorkorpset er at opsøge, tiltrække, motivere og støtte beboere i forbindelse med job og uddannelse. Mentorkorpset opbygges langsomt med projektlederen som drivkraft og de eksterne konsulenter som sparringspartner.
- *Netværk i Skanderborgs erhvervsliv*: Som supplerende initiativ til mentorkorpset skabes grundlaget for at opbygge et netværk i Skanderborgs erhvervsliv. Jobkonsulenter i Skanderborg Kommune vil være tovholdere for projektet, der skal sikre adgang til relevante jobs for beboere i Højvangen.
- *Uddannelses- og Lektiecafé* – Gymnasieelever og andre vejleder unge om uddannelse og underviser i en lokal lektiecafé på faste tidspunkter. Aktiviteten foregår i fælleshusene og opbygges i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp, der allerede er aktive i Højvangen.
- *Jobbank for unge* – I samarbejde med erhvervsnetværket, jobcentret og den lokale fritidsklub opbygges en lokal jobbank specielt til den unge målgruppe. Samtidig etableres et lommepengeprojekt, hvor lokalområ-

dets unge kan tjene lommepenge, ved at udføre forskellige opgaver i lokalområdet, såsom oprydning, omdeling af info i forbindelse med helhedsplanen etc. Projektet styres af projektlederen i samarbejde med SSP.

- *Ansættelse af unge i boligafdelingerne* – Opbygningen af sociale netværk og forskellige traditioner og aktiviteter i de to boligområder kræver gode fysiske rammer og faciliteter. Områdets to beboerhuse tilbyder sådanne rammer, men i forhold til uderummene mangler området generelt attraktive faciliteter og mødesteder. Derfor skal der i forbindelse med den sociale helhedsplan udvikles forskellige ”aktivitetsplatforme” rundt omkring i området. I den forbindelse etableres der i tilknytning til ejendomsfunktionærfunktionen et ungeteam, der kan være med til at etablere disse platforme. Såvel Ungeteamet som ejendomsfunktionærerne modtager den nødvendige oplæring. De unge rekrutteres primært blandt områdets ledige unge, der ansættes under eksisterende kommunale jobtrænings- og aktiveringsordninger.
- *Uddannelse af frivillige/forandringsagenter* – Opbygningen af et stærkt netværk af frivillige og professionelle kræver, at de, der er motiveret for at deltage, har mulighed for at tilegne sig de kompetencer og redskaber, rollen som forandringsagent kræver. Derfor tilbydes områdets nuværende og kommende frivillige kompetenceudvikling og uddannelse i, hvad det indebærer at være forandringsagent, samt tilegnelse af redskaber, som kan understøtte det frivillige arbejde. På denne måde udvises seriøsitet omkring vigtigheden af de frivilliges indsats, og de frivillige får konkrete redskaber, som de også kan bruge i andre sammenhænge. Kurset sammensættes i samarbejde med eksisterende frivillighedsorganisationer med henblik på at bygge på de erfaringer, som allerede findes i forhold til at styrke det frivillige engagement.

Succeskriterier/milepæle

Styregruppen har fastsat følgende succeskriterier og milepæle for indsatsområdet om uddannelse og jobskabelse:

Inden udgangen af 2009:

- Er der etableret et mentorkorps med mindst 15 personer, og korpset yder løbende støtte til 30 beboere
- Er der opbygget et erhvervsnetværk med deltagelse af mindst ti virksomheder, og netværket har formidlet job/læreplads til mindst 20 beboere

- Er der etableret en lokal uddannelses- og lektiecafé med et underviser-team, der består af mindst seks gymnasieelever og fire andre frivillige. Uddannelses- og lektiecaféen bliver gennemsnitlig brugt af 20 børn om ugen
- Er der etableret en lokal unge-jobbank med gennemsnitlig fem nye job om måneden. Jobbanken har siden 2007 formidlet job til 20 unge
- Er der etableret et lommepengeprojekt og ”Tjansegruppen” består løbende af mindst ti unge
- Er der etableret en forandringsagentuddannelse, og mindst 15 af områdets frivillige og professionelle har indtil nu gennemført uddannelsen

Inden udgangen af 2010:

- Har mentorkorpset ydet støtte til mindst 35 personer
- Er der opbygget et erhvervsnetværk med deltagelse af mindst 15 virksomheder og netværket har formidlet job/læreplads til mindst 30 beboere
- Uddannelses- og lektiecaféen bliver brugt af 30 børn i løbet af ugen
- Har jobbanken formidlet job til 30 unge i områderne
- Har mindst 30 af områdets frivillige og professionelle gennemført en forandringsagentuddannelse

Inden udgangen af 2011:

- Er erhvervsnetværket vokset til at omfatte 20 virksomheder, der løbende formidler job/lærepladser til boligområdernes beboere
- Har jobbanken formidlet job til mere end 50 unge fra områderne
- Har 20 unge fra områderne været tilknyttet Tjansegruppen
- Er der dannet et ungeteam i tilknytning til ejendomsfunktionærerne og teamet har etableret 2 aktivitetsplatforme

Inden udgangen af 2012:

- Er mentorkorpset solidt forankret i området og har gennem projektperioden ydet støtte til mere end 100 personer

- Er uddannelses- og lektiecafeen forankret i beboerhusene med klubben som tovholder og har tilknyttet en kernegruppe på seks ”undervisere”, der løbende rekrutteres blandt gymnasiets elever og frivillige i områderne
- Har jobbanken formidlet job til mere end 75 unge fra områderne
- Er de etableret et stærkt og mangfoldigt netværk af frivillige og professionelle, der genererer mange forskellige aktiviteter i lokalområdet
- Har ungeteamet i tilknytning til ejendomsfunktionærerne etableret mindst fire aktivitetsplatforme i området.

6.3 **Fase 3 – Forankring og drift af helhedsplanens delprojekter**

Selvom forankringen af de forskellige delprojekter vil ske løbende gennem processen omkring helhedsplanen, vil det være nødvendigt med en fase 3, hvor det sikres, at alle delprojekter er kommet godt fra start og får en solid forankring i området. I fase 3 vendes fokus derfor mod etablering og drift af en række netværks- og aktivitetsplatforme, som skal sikre, at den positive udvikling fortsætter efter den egentlige projektperiodes ophør.

Eksempler på platforme vil være:

- Partnerskabet med deltagelse af lokale interessenter varetager forskellige tilbud målrettet Højvangens beboere. Med andre ord vil deltagere i partnerskabet varetage en brobyggerfunktion til eget tilbud ved at gennemføre nogle af tilbuddets aktiviteter i fx beboerhusene i Højvangen
- Beboerhusene – daglig leder, sundhedspleje, fritidstilbud, beboeraktiviteter
- Korps af kulturbærere og forandringsagenter, med base i beboerhuset
- Etablering af opgangsambassadører og blokråd, der repræsenterer fælles værdier og normer i boligområdet, og som på en positiv måde formidler disse videre til nye (andre) beboere

Som afslutning på projektet gennemføres i 2012 anden runde af trivselsundersøgelsen blandt beboere i Højvangen.

7. TIDSPLAN

Nedenfor er udarbejdet en overordnet og foreløbig tidsplan for udarbejdelsen og realiseringen af helhedsplanen. Den endelige tidsplan udarbejdes af projektkoordinatoren.

Fase 1: Opbygning af fælles platform	
Ansættelse af projektkoordinator	August 2007 - august 2012
Etablering af sekretariat	August 2007
Gennemførelse af trivselsundersøgelse blandt beboere	August - september 2007
Gennemførelse af ByDialog projekter	Juni– November 2007
Fotostafet for områdets beboere	September 2007
Afdækning af beboernes ressourcer og ønsker	Oktober - November 2007
Fase 2: Udvikling og igangsættelse indsatsområde 1: Højvangen & Bysamfundet	
Højvangens traditioner (herunder bydelsfest)	2008 -
Byfunktioner og borgerservicefunktioner i Højvangen	2008 - 2010
Udarbejdelse af fysisk plan for stiforløb og udearealer i Højvangen	2008 - 2009
Pressekorps: Synliggørelse af projekt og løbende imagepleje	2008 -
Fase 2: Udvikling og igangsættelse indsatsområde 2: Netværk og fællesskab i Højvangen	
Fornyelse af beboerdemokratiet: Etablering af blokråd og udpegning af opgangsambassadører	2008 -
Etablering af partnerskab med deltagelse af lokale interessenter	2007
Etablering af samarbejdsforum for afdelingsbestyrelserne i Højvangen	2007
Beboerinitierede aktiviteter i beboerhuse	2008 -
Etablering af frivillighedskorps rettet mod forskellige målgrupper i området	2008 -
Børn og unges deltagelse i fritidsliv i og uden for Højvangen	2008 -
Fase 2: Udvikling og igangsættelse indsatsområde 3: Uddannelse og jobskabelse	
Mentorkorps for jobsøgende	2009
Etablering af netværk i Skanderborg erhvervsliv	2009

Uddannelses- og lektiecafé	2008 -
Jobbank for unge	2008
Unge ansættelse i boligafdelingerne	2009 -
Uddannelse af frivillige/forandringsagenter	2008
Fase 3: Forankring og drift af helhedsplanens delprojekter	
Etablering og drift af netværks- og aktivitetsplatforme	2011 - 2012
Evaluering og opfølgning på projektet	
Trivselsundersøgelse blandt beboere	August - september 2007
Halvårlige evalueringsmøder i styregruppen	2008 -
Årligt udviklings- og opfølgningsseminar i partnerskabet	2008 -
Trivselsundersøgelse blandt beboere	August - september 2012

8. BUDGET

Nedenfor er angivet et budget fordelt på dels organisering og projektstyring samt opbygning af fælles platform, dels på projekter inden for tre indsatsområder. Endelig er der afsat midler til opfølgning på og evaluering af projektet. Budgetposterne er beregnet ud fra en samlet projektperiode på fem år, medmindre andet er angivet.

Organisering og projektstyring	I alt	Heraf egenfinansiering
Ansættelse af projektkoordinator for en treårig periode ¹	1.050.000 kr.	
Drift af det fælles sekretariat (5 år)	150.000 kr.	
Procesmidler til partnerskab, styregruppe og arbejdsgrupper (mødeafholdelse og drift)	50.000 kr.	
Midtjysk Boligselskabs administrative procesomkostninger	100.000 kr.	100.000 kr.
Skanderborg Andelsboligforenings procesomkostninger	100.000 kr.	100.000 kr.
Skanderborg Kommunes procesomkostninger (deltagelse i styregruppe og partnerskab)	100.000 kr.	100.000 kr.
Ekstern konsulentbistand det første halve år: • Sparring af projektkoordinator og styregruppe om proces og fremdrift i projektet	50.000 kr.	
Organisering i alt	1.600.000 kr.	300.000 kr.
Opbygning af fælles platform		
Fotostafet for områdets beboere	35.000 kr.	
Afdækning af beboernes ressourcer og ønsker	40.000 kr.	
Trivselsundersøgelse (se evaluering)		
ByDialogs gennemførelse af aktiviteter	190.000 kr.	140.000 kr.
Opbygning af fælles platform i alt	265.000 kr.	140.000 kr.

¹ I denne ansøgningsperiode ansøges om midler til ansættelse af projektkoordinatoren for en treårig periode, da midler til aflønning udgør en relativt stor andel af den samlede andel af støttede midler. I den kommende ansøgningsperiode ansøges om midler hos Landsbyggefonden til ansættelse af projektleder yderligere to år. Samlet set forventes projektlederen ansat for en projektperiode på fem år.

Organisering og projektstyring	I alt	Heraf egenfinansiering
Indsatsområde 1: Højvangen og Bysamfundet		
Højvangens traditioner, herunder bydelsfest	150.000 kr.	
Byfunktioner og borgerservicefunktioner	275.000 kr.	275.000 kr.
Samarbejdsforum for afdelingsbestyrelser i området	40.000 kr.	
Udarbejdelse af fysisk plan for stiforløb og udearealer i Højvangen	350.000 kr.	75.000 kr.
Pressegruppe: Synliggørelse af projekt, formidling og løbende imagepleje, herunder udgivelse af beboerblad	335.000 kr.	
Indsatsområde 1 i alt	1.150.000 kr.	350.000 kr.
Indsatsområde 2: Fællesskab og netværk		
Fornyelse af beboerdemokratiet: Ressourcer til blokråd og opgangsambassadører	275.000 kr.	
Etablering af partnerskab for lokale interessenter	-	-
Beboerinitierede aktiviteter i beboerhuse	400.000 kr.	
Etablering af frivillighedskorps rettet mod forskellige målgrupper i området (fx "hjælp din nabo", ressourcestærke unge laver fritidsaktiviteter for unge i Højvangen, kvindenetværk mv.)	400.000 kr.	50.000 kr.
Børn og unges deltagelse i fritidsliv i og uden for Højvangen: fx sportsuger i sommerferien	425.000 kr.	275.000 kr.
Indsatsområde 2 i alt	1.500.000 kr.	325.000 kr.
Indsatsområde 3: Uddannelse og jobskabelse		
Mentorkorps for jobsøgende	125.000 kr.	125.000 kr.
Etablering af netværk i Skanderborg erhvervsliv	100.000 kr.	100.000 kr.
Uddannelses- og lektiecafé	75.000 kr.	75.000 kr.
Jobbank for unge	175.000 kr.	75.000 kr.
Ansættelse af unge i boligafdelingerne (udvikling af aktivitetsplatforme på udearealer: herunder materialer mv.)	220.000 kr.	50.000 kr.
Uddannelse af frivillige/forandringsagenter	100.000 kr.	23.750 kr.
Øvrige beskæftigelsesfremmende aktiviteter i samarbejde med Skanderborg Kommune	175.000 kr.	175.000 kr.
Indsatsområde 3 i alt	970.000 kr.	623.750 kr.
Opfølgning og evaluering		
2 x trivselsundersøgelse blandt beboere (telefoninterview)	200.000 kr.	
5 evalueringsseminarer med styregruppe, arbejdsgrupper og partnerskab, herunder udarbejdelse af statusrapporter	150.000 kr.	
Helhedsplan i alt	5.935.000 kr.	1.738.750 kr.

Organisering og projektstyring	I alt	Heraf egenfinansiering

Finansieringsoversigt:

Støtte fra Landsbyggefonden	kr. 4.196.250
Egenfinansiering	<u>kr. 1.738.750</u>
Helhedsplanen i alt	<u>kr. 5.935.000</u>

Derudover skal der dels findes midler til etablering af en større fysisk byfunktion i boligområdet i en forventet størrelsesorden på 10.000.000 kr., dels søges midler til realisering af fysisk plan for udearealer og stiforløb.

Skanderborg Kommune tildeler samlet set 1.398.750 kr. til egenfinansieringen af helhedsplanen. Midlerne tildeles i form af medarbejdertimer.

9. **BILAG 1 – BESKRIVELSE AF BYDIALOGS AKTIVITETER**

Aktivitetskatalog

Det er tanken, at der skal iværksættes tiltag indenfor byens mange forskellige institutioner og grupper, der ud fra hver deres perspektiv skal arbejde med disse spørgsmål: "Hvordan får vi forskellige dele af Skanderborg til at mødes og lære hinanden at kende? Hvordan laver vi aktiviteter der går på tværs af sociale, kulturelle, etniske og religiøse skel?"

Forskellige institutioner og grupper:

- ✓ Skoler og daginstitutioner
- ✓ Boligforeninger
- ✓ Kulturelle og religiøse foreninger
- ✓ Menighedsråd
- ✓ Kunstnere
- ✓ Virksomheder
- ✓ Kommune
- ✓ Jobcenter
- ✓ Arbejdsformidling
- ✓ Sundhedsinstitutioner

Fra de forskellige steder skal der i løbet af august, september og oktober foregå aktiviteter, der skaber mødesteder mellem forskellige dele af Skanderborg. Desuden skal der i denne periode forberedes aktiviteter til tre større arrangementer, hvor alle mødes til større fejringer. Første gang er d. 14.-16. juni i forbindelse med Slyngeldagene. Anden gang er d. 6-7. oktober i forbindelse med Høstfesten i Midtbyen. Tredje gang er d. 27.-28. oktober, hvor der vil være aktiviteter i og omkring Højvangens beboerlokaler i det, vi kalder Festival for Forskellighed.

Aktivitetskatalog:

Fokus på kulturelle problemstillinger:

- ✓ **Skanderborg-tæppet:** lokal kunstner laver sammen med skolebørn et stort tæppe, der forestiller Skanderborg, og som indeholder en lang række temaer om mobning, ensomhed, isolation, vold, fest, rig og fattig, by og natur, leg og arbejde, etniske og religiøse forskelle, osv.
- ✓ **åbent hus-dag** i byens kulturelle og religiøse bygninger
- ✓ **børneteater**, kostumer laves i byens ældrecenter, hvor børnene kommer og optræder
- ✓ **særudstilling** i byens museum og ved større arrangementer med billeder af forskellige hjem, så man kan se, hvor forskelligt man lever, taget af lokal fotograf
- ✓ **oplæsning** af eventyr fra forskellige kulturer på biblioteket
- ✓ **koncerter** med verdensmusik, etnisk musik og danske musikere, der er inspireret af musik fra andre kulturer
- ✓ **foredrags- og debatarrangementer** med eksperter fra kulturelle, politiske og religiøse sammenhænge

Fokus på etniske problemstillinger:

- ✓ **synliggørelse** af de etniske minoriteter i byen, deres kulturelle baggrund, ressourcer og livsvilkår i forbindelse med aktiviteter, Slynge dage, Høstfest og Festival for Forskellighed og i forskellig medier (hjemmeside, magasin, lokalaviser).
- ✓ **biografteama** i kulturhusets biografsal med film fra Asien, Afrika, Latinamerika og Mellemøsten
- ✓ **verdenskor**, hvor Skanderborgs forskellige kor øver sange fra hele verden og afholder koncert for hele byen
- ✓ **cirkusdage i Højvangen** hvor børn fra hele Skanderborg (ca.50) mødes og laver cirkusaktiviteter med Cirkus Krone. Tanken er at børn fra forskellige sociale og etniske grupper i Skanderborg mødes om fælles aktiviteter. Det er et samarbejde mellem ByDialog, Skanderborg Kommune og Midtjysk Boligselskab
- ✓ **dialoggrupper** i Skanderborg, hvor der samtales om kulturelle, etniske eller religiøse emner
- ✓ **jobklub**, jobbørs og åbent hus, hvor virksomheder inviterer arbejdsløse med anden etnisk baggrund end dansk til introdag om arbejdsmuligheder
- ✓ **kvindegruppe** for kvinder af anden etnisk baggrund
- ✓ **kulturel og social dag i boligblokken**, en dag med konkurrencer, gøgl, mad fra forskellige lande, workshops om trivsel i boligblokken, mm. En mulighed for at lære de mennesker at kende, man går op og ned af til dagligt. En mulighed for at vise boligkvarteret frem for andre. Et samarbejde mellem ByDialog og Midtjysk Boligselskab

Fokus på religiøse problemstillinger:

- ✓ **undervisningsforløb** for de store børn i folkeskolen ud fra et landsdækkende projekt, der hedder "Fordomme eller gensidig forståelse", som er mundet ud i bogen: Religion og identitet – er der en sammenhæng?
- ✓ **Undervisningsforløb** for konfirmander eller større børn i folkeskolen ud fra materialet "Bud på Gud", Danmarks Kirkelige Mediecenter
- ✓ **"Islam og kristendom for vindueskiggere"**, en enkel måde at mødes på tværs af religiøse skel og lære hinanden at kende, som er gennemført i Vejle med stor succes
- ✓ **besøg af ung muslim og ung kristen** i folkeskole og gymnasieklasser, der i et panel præsenterer deres tro og debatterer den med børnene/de unge
- ✓ **Ramadanen** 2007 falder medio sept. – medio oktober, midt i ByDialog. Venskabsfamilietanken kan kobles sammen med Ramadanen
- ✓ **konfirmander og minikonfirmander** til temadag om religiøs mangfoldighed – forældrene inddrages også
- ✓ **drama-dialog for minikonfirmander** hvor Skanderborg Kirkes sognemedhjælper laver temadag, hvor der gennem drama sættes fokus på dialog mellem forskellige miljøer i Skanderborg

Fokus på sociale problemstillinger:

- ✓ **børnetinget**, hvor børn får lov til at lede byen og danne et råd, hvor de skal beslutte en masse ting, der kan gøre byen bedre at bo i
- ✓ **byt familie** en eller to dage, hvor gymnasieelever bor hos en anden familie og ser, hvordan man også kan leve
- ✓ **"Mød din nabo"**, en eftermiddag, hvor hele byen inviteres til kaffe hos en anden familie
- ✓ **venskabsfamilier**, med udgangspunkt i "Mød din nabo" bliver der knyttet bånd mellem forskellige familier, der bliver ved med at mødes. Hvis den ene familie er muslimsk læg-

1.1 ByDialog Skanderborg

- dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel

ges der op til, at de mødes i løbet af Ramadanen, som i 2007 ligger fra medio september til medio oktober

- ✓ **kulturmøde i børnehøjde**, indvandrekvinder laver mad med børn i børnehaver evt. som en del af et beskæftigelsesprojekt i samarbejde med jobcenteret. De spiser sammen og kvinderne fortæller om deres kultur, oprindelsesland mm.

Fokus på formidling:

- ✓ **ugens interview** med beboere i Skanderborg – et kig ind i deres hjem og familie. Skal vise mangfoldigheden af livsstile i Skanderborg. Bringes i ByDialog-magasin og ByDialogs hjemmeside www.bydialog.dk
- ✓ **de bedste opskrifter** fra hele Skanderborg – koblet op på religioner og kulturer – Ramadan-mad, julemad, påskemad, buddhistisk vegetarmad... retterne laves til det etniske torv... og opskrifterne bringes i ByDialog-magasin og på hjemmesiden
- ✓ **skrivekonkurrence** om mit møde med en fremmed kultur. Vinderne bringes i ByDialog-magasin og på hjemmesiden

Aktiviteter specifikt for skolerne:

- ✓ **Hjemkundskab**, de bedste opskrifter fra hele Skanderborg – koblet op på religioner og kulturer – Ramadan-mad, julemad, påskemad, buddhistisk vegetarmad. Retterne laves til det etniske torv - man kan smage på maden og købe kokebogen – og kokke fra de lokale restauranter og hoteller som dommere i madkonkurrence (retterne udvælges på Højvangsfestival). Udformningen af en kokebog kan evt. laves i samarbejde med Billedkunst, en kunstner, produktionsskolen eller andre instanser.
- ✓ **Musik**, eleverne spiller musik fra forskellige kulturer og/eller religioner - verdensmusik. De spiller til koncert evt. i forbindelse med ByDialog Festival.
- ✓ **Historie, samfundsfag, kristendomkundskab mm.**, byt familie en eller to dage, hvor elever bor hos en anden familie og ser, hvordan man også kan leve. Før og efter selve projektet skal eleverne samtale om forskellige former for livsstil, social og kulturel forskellighed mm. Forskellene kan synliggøres ved at eleverne efterfølgende skriver om den oplevelse, der var mest anderledes fra, hvad de oplever i deres egen familie. Artiklerne bringes i ByDialog-magasin.
- ✓ **Religion, dansk mm.**, besøg af en ung muslim og en ung kristen, der præsenterer deres tro og debatterer den med børnene/de unge. ByDialogs projektkoordinator har kontakt til unge muslimer og kristne, der flere gange har holdt oplæg sammen. Kontakt koordinatoren for at få lavet aftale.
- ✓ **Religion, Ramadan** – gennemgang af skikke, ritualer og trosaspekter i forbindelse med Ramadan. Ramadan ligger i 2007 ca. mellem d. 13. september og d. 13. oktober. Dette kan evt. kombineres med besøg i en moske i Århus. Kontakt til moske kan fås gennem ByDialogs projektkoordinator.
- ✓ **Religion, dansk mm.**, hvad tror man på i forskellige religioner? Eleverne arbejder med forskellige religioner evt. ud fra et bestemt tema som skabelse. Som inspiration kan man inddrage et dvd-materiale, "Bud på Gud" der interviewer en ung muslim, en ung kristen, en ung hindu og en ung buddhist om deres tro. Materialet er lavet af Danmarks Kirkelige Mediecenter
- ✓ **Billedkunst, religion, dansk, historie mm.**, eleverne laver et stort tæppe/maleri, der forestiller Skanderborg, og som indeholder en lang række temaer om mobning, ensomhed, isolation, vold, fest, rig og fattig, by og natur, leg og arbejde, etniske og religiøse forskelle, osv. Find inspiration fra bogen "Religion for Alle", red. Gertrud Yde. Det kan evt. gøres i samarbejde med en lokal kunstner

1.1 ByDialog Skanderborg

- dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel

- ✓ **Historie**, møde med ældre mennesker i Skanderborg evt. i samarbejde med kirken eller et lokalcenter. Hvordan oplevede de krigen eller efterkrigstiden? Hvordan var det at være ung i 40'erne og 50'erne? Hvordan var familiemønstre? Hensigten er at få eleverne til at reflektere over den kulturelle udvikling i Danmark, få en historisk bevidsthed og erfare at historie ikke udelukkende findes i bøger

Det handler om Skanderborg

De enkelte aktiviteter i ByDialog gennemføres af frivillige, som engagerer sig i projektet – og de institutioner og skoler, der vil være med. Styregruppe og projektkoordinator kan hjælpe til med at inspirere til idéer, skabe kontakter, vejlede deltagerne i de enkelte projekter og samle trådene mellem projekterne.

Vil du være med?

Har du en idé? Har du lyst til at være med i en aktivitet? Vil du høre mere om mulighederne? Hvis du vil være med i ByDialog, så ring eller mail til:

Louise Buch Viftrup
ByDialogs projektkoordinator
Telefon: 26 21 13 76
Mail: bydialog@gmail.com

Det handler om Skanderborg...

ByDialog Skanderborg

*øget dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse
og sociale skel*

**ByDialog Skanderborg er et projekt, der gennem
forskellige aktiviteter søger dialog og forståelse mellem
byens beboere.**

Skanderborgs mange ansigter

Skanderborg er præget af mange forskellige kulturer som følge af forskelle i uddannelse, religion, erhverv, livsindstilling, etnisk baggrund, familieforhold og bopæl.

ByDialog vil gøre denne forskellighed til en større ressource for Skanderborg.

Hvor skal vi mødes?

ByDialog sætter forskellige mennesker sammen gennem aktiviteter, hvor de mødes, taler sammen og lærer noget om andre beboere i Skanderborg. ByDialog arbejder gennem mange af de aktiviteter, som i forvejen finder sted i forenings- og kulturlivet i Skanderborg. ByDialog føjer nye aktiviteter til og sætter det hele ind i en ny fælles ramme, hvor fokus er at møde hinanden på tværs af skel.

Den fælles ramme for ByDialog Skanderborg er en lang række aktiviteter, hvor Skanderborgs beboere arbejder med spørgsmålene: ”Hvordan kan vi beboere i Skanderborg mødes og lære hinanden at kende? Hvordan laver vi aktiviteter, der går på tværs af sociale, kulturelle, etniske og religiøse skel?”

Under Skanderborgs årlige Høstfest vil ByDialog være synlige med forskellige aktiviteter.

Festival for forskellighed!

De forskellige aktiviteter peger alle sammen frem mod en festival i slutningen af oktober 2007 i Højvangen. Her er alle Skanderborgs beboere velkomne til at være med og fejre de muligheder, der ligger i forskellighederne i Skanderborg.

Hvem står bag?

Projektet ledes af en styregruppe, som består af frivillige fra Skanderborg. De repræsenterer en stor bredde af byens beboere. ByDialog er startet på initiativ af IKON og Danmission, der begge er organisationer, som arbejder med dialog. De stiller to konsulenter til rådighed. Styregruppen har ansat en projektkoordinator. Derudover støtter Skanderborg kommune projektet.

Foreninger af alle slags, kommunale institutioner, skoler, erhvervslivet, kirken og andre religiøse sammenslutninger, og enhver, der har lyst til at være med, kan være med til at sætte forskellighed på dagsordenen.

Billedkonkurrence:

“Fokus på Skanderborg”

**Bydialog opfordrer alle, amatører som professionelle, til at sende et eller flere billeder ind til billedkonkurrencen “Sæt fokus på Skanderborg”.
Idéen er at samle billeder, der viser forskellige sider af Skanderborg.**

Billederne kan være af bydele, bygninger, gader og pladser. Eller de kan zoome ind på arbejdspladser, institutioner, klubber, foreninger og hjem, hvor livet leves blandt kollegaer, venner og familie.

Enhver er velkommen til at sende et eller flere billeder ind til konkurrencen. Alle billeder vil blive offentliggjort på ByDialogs hjemmeside. På denne måde kan vi alle få indtryk af andre sider af byen, end dem vi er vant til at færdes i.

Vinderne vil blive udråbt til Festival for Forskellighed i Højvangen d. 27. oktober 2007 og billederne vil blive trykt i “ByDialogmagasinet” kort tid efter.

Send dit billede elektronisk til: bydialog@gmail.com

eller kontakt os på telefon: 26211376

www.bydialog.dk

Pressemeddelse

LOGO

Det handler om Skanderborg...

ByDialog Skanderborg

Dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel

Skanderborg er præget af mange forskellige kulturer, fordi vi har forskellig uddannelse, religion, job, livsindstilling, etnisk baggrund, familieforhold og bopæl.

ByDialog er et projekt, hvor mennesker med forskellig baggrund møder hinanden gennem aktiviteter, så vi alle kan lære noget om de andre beboere i Skanderborg. ByDialog arbejder gennem mange af de aktiviteter, som i forvejen finder sted i forenings- og kulturlivet i Skanderborg. Men ByDialog føjer også nye aktiviteter til og skaber en fælles ramme for dialogerne.

ByDialog vil bl.a. være synlig med forskellige aktiviteter under Sløngeldagene 14.-16. juni, vi vil stå for sommerferieaktiviteter i Højvangen i uge 32 og lave en aktivitetsdag samme sted i august. Også til høstfesten d. 7. oktober er vi på banen og sidst men ikke mindst afsluttes ByDialogprojektet med en Festival for Forskellighed d. 27. oktober 2007, hvor alle Skanderborgs beboere er velkomne.

Undervejs er der plads til alle mulige små og store projekter og grupper, som på en eller anden måde arbejder med dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel.

De enkelte aktiviteter i ByDialog gennemføres af frivillige, såvel enkeltpersoner som institutioner, der måtte have lyst til at bidrage med noget. ByDialog har en styregruppe, som består af et bredt udsnit af frivillige fra Skanderborg og har desuden ansat en projektkoordinator. De kan hjælpe med at skabe kontakter, vejlede deltagerne i de enkelte projekter og samle trådene mellem projekterne.

Vi håber, at Skanderborg bakker op om dette projekt, som meget gerne skulle blive hele byens fælles projekt. Vi opfordrer alle, som kunne have lyst til at være med, til at kontakte os, enten med en mere eller mindre færdig idé eller bare med et ønske om at deltage, så hjælpes vi ad med at komme videre.

På www.bydialog.dk kan du se forskellige idéer og muligheder for at engagere sig.

Hvis du vil være med i ByDialog, så ring eller mail til:

Louise Buch Viftrup

ByDialogs projektkoordinator

Telefon: 26 21 13 76

Mail: bydialog@gmail.com

ByDialog Skanderborg

- dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel

Festival for Forskellighed slutningen af oktober 2007

Projektidé

Menneskelige ressourcer:

Koordinering:

⇒ ByDialogs styregruppe

Arbejdsgrupper:

⇒ Afdelingsbestyrelser i boligforeninger

⇒ Klubber

⇒ SFO (Mallinggaard og Skt- Georg Gården)

⇒ Børnehaver

⇒ Skoler

Program for dagen:

Programelementer:

På gulvet:

Mad-boder

Café

Aktiviteter for børn

Scene-aktiviteter:

⇒ koncerter

⇒ teater

⇒ standup

⇒ kor

⇒ danseopvisning

⇒ Konkurrence-vindere

⇒ Lancering af magasinet

⇒ Vindere af fodboldturneringen

Udendørs:

Loppemarked

Fodboldturnering – 7 mandshold, 20 min kampe, firmaer, institutioner, kommunen

ByDialog Skanderborg

- dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel

Tidsplan

Tidspunkt	Gulvet	Scenen	Udendørs
Kl. 12	Cafeen åbner, mad-boder åbner Aktiviteter for børn Udstillinger åbner	Velkomst – Lancering af magasinet og konkurrencevindere	Fodboldturneringen starter Aktiviteter for børn Loppemarked åbner
12.30	Det levende bibliotek - de står der til 16	Koret	
Kl. 13			
Kl.14		Børneteater/cirkus	
Kl. 15		Koncert/opvisning/stand-up	
Kl. 15.30			Fodboldturneringen slutter
Kl. 16		Vindere af fodboldturneringen præsenteres	Loppemarked lukker
		Koncert/opvisning/stand-up	
Kl. 18		Afslutning?	
Kl. 19		Aftensmad? Evt. fællesspisning med alle involverede	

Arbejdsopgaver

Opgaven	Ansvarlige	Indhold	Kontakt Person
Scene-aktiviteter	Klub, sfo, skole, beboere i Højvangen mf.	Planlægning af sceneaktiviteter	
Loppemarked	Vi forsøger at finde folk, der er vant til at lave loppemarked. Lions Club samt andre foreninger	Tilmelding, evt. opstille boder, koordinere fordeling af boder,	
Fodboldturnering	Fodboldklub/idrætsklub	Tilmelding, planlægning af turneringen, afholdelse	
Mad-boder	????? produktionsskolen mf., Lions Club, Rotary, Lady Circle	Lave og sælge mad og drikkevarer	
Udstillinger	Kunstnere, skoler, institutioner	Lave billeder og arrangere udstillingen	

Kontakt projektkoordinatoren på bydialog@gmail.com eller telefon 26 21 13 76
www.bydialog.dk

ByDialog Skanderborg

- dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel

Børneaktiviteter	"spejdere", institutioner, klubber, SKAT-teaterskole,	Aktiviteter for børn, der kan foregå inden- og udendørs.	
Café		Opstilling af caféborde og stole.	
PR	ByDialogs styregruppe samt alle andre grupper er ansvarlige for at indlevere materiale fra deres "områder"	Program laves og uddeles fra slutningen af september	
Lokaler/logistik	ByDialogs styregruppe samt boligforeningerne	Finde passende lokaliteter	
Undersøge regler	ByDialogs styregruppe	Må vi sælge mad mm? Er der hygiejnestandarder, der skal overholdes.	

ByDialog Skanderborg

- dialog og forståelse på tværs af etniske, kulturelle, religiøse og sociale skel

Sløngeldage d. 14.-16. juni – tema: Hodja fra Pjort

Ideen:

ByDialogprojektet deltager på markedet fredag og/eller lørdag med en bod, hvor der bliver solgt mad fra Mellemøsten, Afrika og Asien, røget vandpipe og skabt en festlig stemning.

Formålet:

Vi laver maden sammen torsdag aften, så vi lærer hinanden at kende. Vi spiser desuden sammen denne aften. Vi får aktiveret en gruppe indvandrere, som bliver en del af bybilledet og lære flere lokale beboere at kende.

ByDialog bliver mere kendt i bybilledet. Vi snakker med folk og har mulighed for at rekruttere folk til vores kommende projekter.

Nedsæt arbejdsgruppe:

Vi er tre fra styregruppen som er hovedansvarlige. Vi forsøger så at finde en håndfuld andre folk fra boligforeningerne og andre kontakter vi har. Vi forsøger at inddrage nogle af de nyankomne flygtninge fra Congo (og deres tolk). Vi mødes alle igen om lørdagen, hvor vi sælger vores varer.

Vi spørger:

- ⇒ Jobcenteret
- ⇒ Menighedsrådet
- ⇒ Nyankomne flygtninge (gennem Knud Oschner)
- ⇒ Beboere i boligforeningen
- ⇒ Multietnisk gruppe som Carolina er med i

Hvad skal vi have forberedt:

- Regler for hygiejne, sikkerhed undersøges
- Lav løbesedler, som uddeles i boligforeningerne
- Vi skal booke køkkenet i boligforeningen
- Finder folk, der vil være med til at lave mad samt deltage om lørdagen.
- Lav PR for "Besøg din nabo" så folk dels hører om projektet, dels kan tilmelde sig.
- Koordinering af, hvem der står i boden hvornår. Ansvarsfordeling af opsætning, oprydning mm.

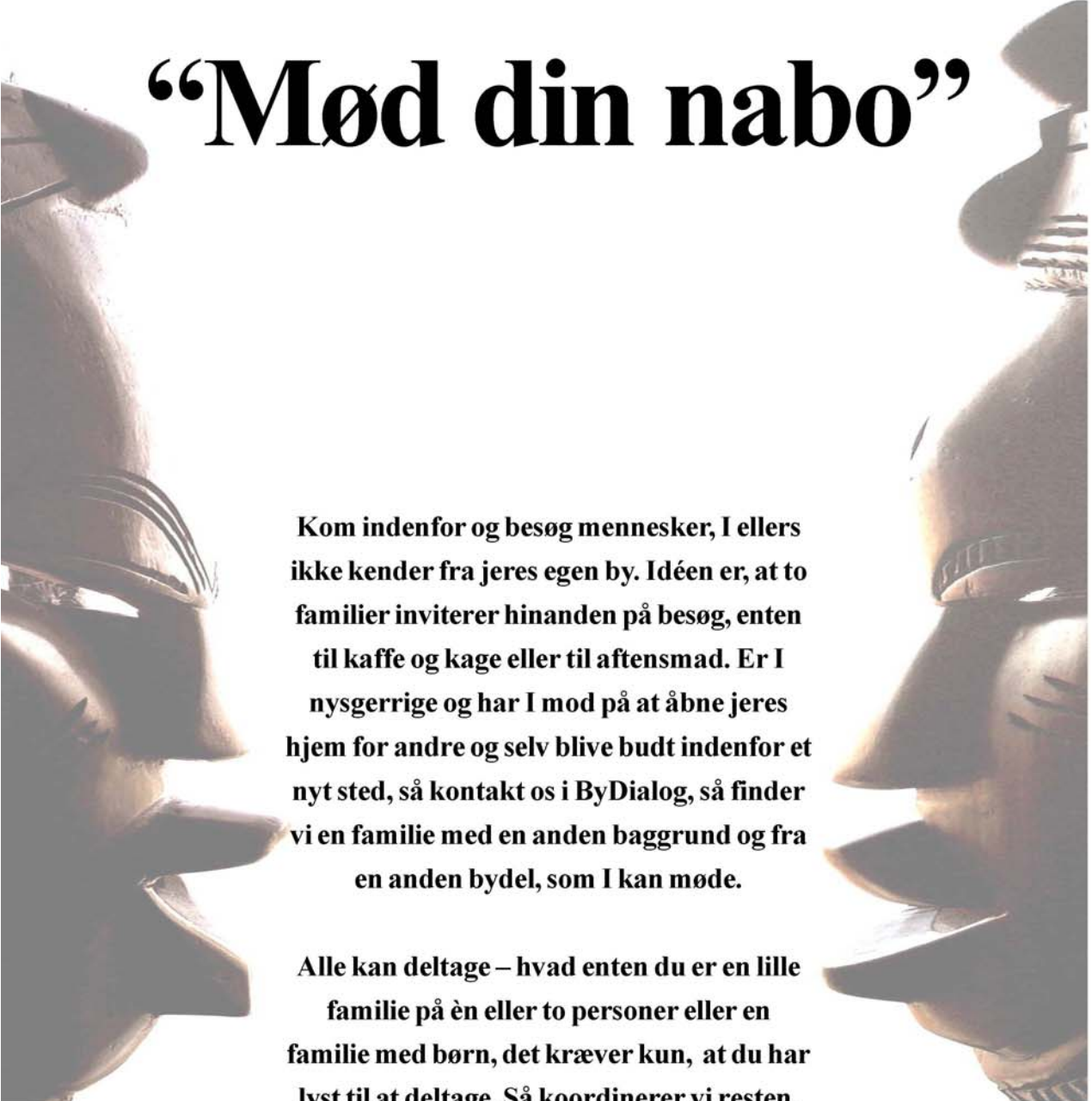
Mad og snack:

- ⇒ Samosa
- ⇒ Humus og tzhiki
- ⇒ Falafel
- ⇒ Vinblade-dolmer
- ⇒ Tandoori-kyllingestykker
- ⇒ Brød

Tidsplan – overordnede linjer

Kategori	Dato	Sted	Indhold	Forberedelse
Sløngeldage i Midtbyen	14.-16. juni	Midtbyen	ByDialog laver i samarbejde med alle interesserede orientalsk mad torsdag d. 14. juni. Vi sælger det sammen i en bod lørdag d. 16. juni. Temaet for dagene er Hodja fra Pjort. Vi gør ByDialog tydelig i gadebilledet. Vi vil gerne lave maden i boligforeningens beboerlokale på Poul La Cours vej	Finde grupper af beboere i Højvangen og andre interesserede til madlavning samt salg.
Sommerferie cirkus i Højvangen	Uge 32 6.-8. august	Højvangen	I samarbejde med kommunen og boligforeningerne har vi inviteret Cirkus Krone til at lave cirkusaktiviteter med nogle børn. Cirkusforestillingen skal vises på Skanderborg Festivalspladsen. Vi forsøger at finde frivillige, der vil hjælpe til undervejs.	Få fat i en gruppe af børn, der trænger til nye oplevelser og udfordringer.
Aktiviteter	August - Oktober	Hele Skanderborg	Adskillige dialog-aktiviteter i forskellige sammenhænge.	Forberedelsen ligger eksternt hos samarbejdspartnere.
Aktivitetsdag i Højvangen	August – dato skal findes	Højvangen	Aktiviteter for børn og voksne. Formålet er, at få gjort beboere i Højvangen engageret i deres nærmiljø, og lære hinanden at kende. Vi laver det i samarbejde med boligforeningerne.	Planlægning af dagen, forberedelse i ugen op til inkl. opfordring til at beboerne deltager, afholdelse af dagen.
Besøg din nabo	September	Hele Skanderborg	Mennesker med hhv. dansk og anden etnisk baggrund mødes til kaffe. Dagen kan evt. gentages senere i forløbet med andre og forhåbentlig flere deltagere.	Indhent tilmeldtes kontaktoplysninger. Koordinere besøgene. Dagen skal afvikles.
Høstfest i Midtbyen	d. 07.10 hel dag	Midtbyen	Adskillige aktiviteter: butikkerne har åbne, koncerter, udstillinger, etnisk mad, happenings, foredrag/workshops Eks. Det levende bibliotek	Projektbeskrivelse skal færdiggøres i første omgang.
Festival i Højvangen	d. 27.-28.10	Højvangen	Adskillige aktiviteter, musik, mad, aktiviteter,	
Billedkonkurrence	d. 27. oktober lanceres vinde-	Hele Skanderborg		PR, koordinering og udvælgelse

	re			
Artikel konkurrence	d. 27. oktober lanceres vinde- re	Hele Skan- derborg		PR, koordinering og udvælgelse
Møde Evaluering Styregruppen			Hvordan gik det? Hvad nu? Kan enkelte dele være tilbageven- dende?	

Two wooden masks, possibly of African origin, are positioned on the left and right sides of the page, facing each other. They have large, expressive eyes and are made of a dark wood. The background is a light, warm tone.

“Mød din nabo”

Kom indenfor og besøg mennesker, I ellers ikke kender fra jeres egen by. Idéen er, at to familier inviterer hinanden på besøg, enten til kaffe og kage eller til aftensmad. Er I nysgerrige og har I mod på at åbne jeres hjem for andre og selv blive budt indenfor et nyt sted, så kontakt os i ByDialog, så finder vi en familie med en anden baggrund og fra en anden bydel, som I kan møde.

Alle kan deltage – hvad enten du er en lille familie på én eller to personer eller en familie med børn, det kræver kun, at du har lyst til at deltage. Så koordinerer vi resten.

Kontakt os på: bydialog@gmail.com
eller på telefon: 26211376.

www.bydialog.dk

Skrivekonkurrence:

“Mit møde med det fremmede”

Skriv en artikel, kort eller lang, om dit møde med mennesker med en anden etnisk, kulturel, social eller religiøs baggrund end din egen. Om et møde eller en oplevelse, som har haft betydning i dit liv og eventuelt ændret dit syn på andre mennesker. Vi vil blandt andet meget gerne høre om, hvordan mennesker med anden etnisk baggrund end dansk oplever

mødet med den danske kultur. Denne konkurrence er åben for alle uanset køn, alder og herkomst.

Alle artikler bliver offentliggjort på ByDialogs hjemmeside. Vinderne vil blive udråbt på **Festival for Forskellighed** i Højvangen d. 27. oktober 2007 og deres artikler vil blive trykt i **“ByDialogmagasinet”**, som udkommer i forbindelse med Festival for Forskellighed.

Send din artikel på maks. 6000 anslag til
bydialog@gmail.com
eller kontakt os på telefon:
26211376

www.bydialog.dk

10. **BILAG 2 – UDVALGTE REFERENCER FOR NIRAS KONSULENTERNE**

2006-2010	Evaluering af den særlige byfornyelsesindsats 2004-2010
Kunde:	Socialministeriet
Indhold:	Socialministeriet har fordelt en pulje på 100 mio. kr. til 15 udvalgte projekter i problemramte byområder i Danmark. Formålet med evalueringen, der forløber over tre faser, er dels at opsamle erfaringer, som kan bidrage til udviklingen af den områdebaserede indsats, dels at analysere og beskrive, hvorvidt projekterne understøtter en positiv udvikling i de udvalgte byområder. Evalueringen har fokus på både målopfyldelse og proces.
2004-2008	Evaluering af beboerrådgivningsfunktioner
Kunde:	Byudvalgssamarbejdet
Indhold:	NIRAS Konsulenterne gennemfører en løbende evaluering af beboerrådgivningsfunktioner i perioden 2004-2008 for Byudvalgssamarbejdet. Evalueringen forløber i tre faser med en start- og en slutevaluering samt en procesevaluering i midten. Som led i effektmålingen gennemføres 2x1.000 telefoninterview med borgere i de boligområder, hvortil der er knyttet en beboerrådgiver.
2004-2007	Bedre image og trivsel i Finlandsparken – helhedsplan for alment boligområde
Kunde:	AAB Vejle
Indhold:	NIRAS Konsulenterne har sammen med AAB Vejle tilrettelagt en boligsocial proces i Finlandsparken i Vejle, der skal løfte området ind i en ny fremtid og selvforståelse. Projektet, der kombinerer "praktisk fremtidsforskning" med AI-metoden, skal resultere i en "3D"-fornyelse af to boligblokke og de omkringliggende fællesarealer. Projektet gennemføres i perioden 2004-2007.

2004-2007	Evaluering af fem kvarterløftprojekter
Kunde:	Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
Indhold:	Fra 2002 til 2007 gennemfører NIRAS Konsulenterne i samarbejde med SBI en evaluering af de fem nye kvarterløftprojekter. Med udgangspunkt i lokale behov og problemstillinger kombinerer kvarterløftindsatsen privat-offentlige partnerskaber og borgerinddragelse med en helhedsorienteret tilgang til byudvikling og kvarterløft. Kvarterløftindsatsen bygger endvidere på empowerment-tilgangen. Der er tale om en før-, midtvejs- og efterevaluering af indsatsens boligsociale effekt. Formålet med evalueringen er derfor at vurdere, om det gennem kvarterløftene er lykkedes at vende udviklingen i de pågældende områder, og i hvor høj grad de generelle målsætninger herom, der er formuleret af Byudvalget, samt de specifikke målsætninger formuleret i områderne, er opfyldt. Der gøres brug af omfattende kvantitative og kvalitative undersøgelser, herunder databaseanalyser, telefoninterview og fokusgruppeinterview med beboere og projektmagere i de berørte områder. Undervejs i evalueringsforløbet arrangeres forskellige formidlingsarrangementer på tværs af involverede parter, herunder workshops og seminarer.
2005	Helhedsplan for Løget By
Kunde:	AAB Vejle
Indhold:	Udarbejdelse af helhedsplan for afdelingsbestyrelserne i afd. 41 og 42 i Løget By. Helhedsplanen skal indgå i en ansøgning til Landsbyggefonden om støtte til gennemførelse af en helhedsorienteret indsats i de to områder (som både skal indeholde fysiske, sociale og kulturelle projekter). Afdelingsbestyrelserne har tilknyttet NIRAS Konsulenterne og Pluskontoret som rådgivere på projektet – i første omgang til at starte processen op og udarbejde den foreløbige helhedsplan for Løget By.
2000	Håndbog i helhedsorienteret byfornyelse
Kunde:	By- og Boligministeriet
Indhold:	I samarbejde med Kommunernes Landsforening er der udarbejdet en håndbog til kommunerne med råd og konkret vejledning i helhedsorienteret byfornyelse samt konkrete anvisninger i organisering af arbejdet og forslag til metoder.